

KİTÂB-I MUKADDES'TE HZ. MUHAMMED (S.A.V.)*

Yazan: Dr. Cemal BEDEVİ

Çeviren: Arş. Gör. Ahmet Tahir DAYHAN

Çevirenin Önsözü

Mîlâdî 553 II. İstanbul - 681 III. İstanbul Ökümenik Konsilleri arasında, ve mü'minlere olduğu kadar "Allah evlat edindi diyenleri de uyarmak için" (Kehf/4) indirilen Kur'an-ı Kerim'de, Kitab-ı Mukaddes (Tevrat-İncil)'e yapılan ve bizi onlarda bugün bile "tahrif edilemeden kalmış" diyebileceğimiz âyetlerin bulunduğu fikrine sevkedecek izlere, atıflara rastlamaktayız. Eski Ahit'in (Tevrat'ın) takriben M.S. I. y.y.'da, İncil(ler)'in ise M.S. 2. y.y.'da elimizde mevcut son şekli aldıklarını kabul ettiğimizde, mâziye değil de indiği vakte işâret eden bazı Kur'an âyetlerinin, muharref de olsa teşekkülünü tamamlamış ve günümüze kadar gelmiş iki kutsal kitaptan bahsettiğini tahmin edebiliyoruz.

"Allah mü'minlerden mallarını ve canlarını, kendilerine vereceği cennet karşılığında satın almıştır. Çünkü onlar Allah yolunda savaşır; öldürürler, ölürler. Bu, Tevrat'ta, İncil'de ve Kur'an'da Allah üzerine hak bir vaaddir..." (Tevbe/111), "...O, gerek daha önce (gelmiş kitaplarda), gerekse bunda (Kur'an'da) size 'müslümanlar' adını verdi..." (Hac/78), "...Onların nışanları yüzlerindeki secde izidir. Bu, onların Tevrat'taki vasıflarıdır. İncil'deki vasıfları da şöyledir:..." (Fetih/29) gibi âyetleri okuduğumuzda, Kur'an-ı Kerim ile Tevrat ve İncil'in aynı ilâhî kaynaktan sâdır olduklarını, âhir zaman peygamberi ve onun ümmetinin vasıflarına mukaddem kitaplarda temas edildiğini görüyoruz. Bu göndermelerin tahrif öncesi orijinal metinlere yapılmış olması muhtemelse de, diğer bazı âyetler farklı bir yönü ortaya koyuyor: "Kendilerine kitap verdiklerimiz o peygamberi, öz oğullarını tanıdıkları gibi tanırlar." (Bakara/146-En'am/20), "Allah'ın indirdiği kitaptan bir şeyi (âhir zaman peygamberinin vasıflarını) gizleyip onu az bir paha ile değişenler yok mu..." (Bakara/174),

* Bu yazı, Dr. Cemal Bedevî'nin kaleme aldığı ve ilk baskısı *International Islamic Publishing House* tarafından 1991'de Riyad'da yapılan *Muhammed In The Bible* adlı İngilizce eserin çevirisidir.

KİTÂB-I MUKADDES'TE HZ. MUHAMMED (S.A.V.)

"Yanlarındaki Tevrat ve İncil'de yazılı buldukları o rasûle, o ümmî nebîye uyanlar var ya..." (A'râf/157).

Sonraki zikrettiklerimizin hitab çevresine ve metinde kullanılan sîgalara dikkat edilirse; muhâtabın devrin Yahudi ve Hristiyanları olduğu anlaşılmaktadır. Yani kısmen Mekki kısmen de Medeni olan sözkonusu âyetlerdeki atıflar, iki muharref kitaptaki tahrif edilmemiş ifâdeleridir. Bu noktada akla gelebilecek muhtemel bir soru; Hz. Peygamber'e muâsır Ehl-i Kitâb elindeki kitapların günümüze o zamanki şekliyle ulaşip ulaşmadıkları; muharrefin de tahrif edilip edilmediğidir.

Ahd-i Atik'in yukarıda verdiğimiz asırda son şeklini aldığını biliyorsak da, orijinal dili olan İbrânîce en eski metni M.S. 9. y.y. tarihini taşımaktadır. Hz. Peygamber zamânına ulaşması kuvvetle muhtemel olan bu son şeklin, hem günümüzdeki nüshalara hem de Ahd-i Cedîd yazarlarına, Yunanca çevirisinin mesned teşkil ettiğini biliyoruz. Bununla, M.Ö. 270 dolaylarında İskenderiye Yahudileri tarafından başlanan ve üstünlüğünü M.S. 7. y.y.'a kadar koruyan Septant (Septuaginta) tercümesini kastediyoruz. Bundan başka bir de, Aziz Jerom'un M.S. 5. y.y.'ın ilk yarısında İbrânîce asla dayanarak Latince'ye yaptığı çeviri bulunmaktadır. Tevrat'ta İslam ümmeti ve onun peygamberine işaret eden âyetlerin şimdi hiç kendini göstermeyişi, işte bu tercüme sırasında önemli bazı kelimelerin aslı hâliyle korunmayışındandır. Hakikatlerin, tercüme hatâları ve yanlış yorumlar yüzünden nasıl gölgelendiklerine dâir pekçok örneği, Abdü'l-Ahad Dâvud'un eserinde görmekteyiz (Mesela bkz. s.106-115). Şunu da kaydetmeliyiz ki, tercümelerin yaygınlığına rağmen, asr-ı saâdette bile Tevrat'ın İbrânîce nüshaları henüz kaybolmamıştı. Ebû Hureyre (r.a.)'nin bildirdiğine göre, Ehl-i Kitâb Tevrat'ı İbrânîce okumakta ve müslümanlar için Arapça'ya çevirerek tefsir etmekteydiler. İşte bu alışveriş sebebiyledir ki Hz. Peygamber: "Ehl-i Kitab'ı ne tasdik ediniz, ne de tekzib. 'Allah'a, bize ve size indirilene inandık; ilâhınız ve ilâhımız birdir; biz ona teslim olmuşuz. (krş. Ankebût/46)' deyiniz." buyurmuştur (Bkz. Buhârî, Sahîh, Şehâdât 29, III/163; Tefsîr 11, V/150; İ'tisâm 25, VIII/160; Tevhîd 51, VIII/213). Abdullah b. Ömer'den nakledildiğine göre, Medîneli Yahudiler içlerinden zina eden bir kadınla bir erkek hakkında hüküm vermesi için Rasûlullah (s.a.v.)'e gelirler. Hz. Peygamber'in onlara: "Siz recim hakkında Tevrat'ta ne bulursunuz?" diye soruyla mukâbele etmesi üzerine, "Biz zina edenleri teşhir eder değnekle döveriz." derler. Orada bulunan Abdullah b. Selâm bunlara: "Yalan söylediniz. Tevrat'ta recim âyeti vardır." deyince, Tevrat getirilir ve içlerinden biri ilgili âyetin üstüne elini kapatarak önceki ve sonraki cümleleri okumaya başlar. Abdullah b. Selâm'ın ikazı üzerine bu şahıs elini kaldırıncaya, recim âyeti ortaya çıkar. Yahudiler şu itirafda bulunurlar: "Yâ Muhammed! Abdullah b. Selâm doğru söylemiştir;

Tevrat'ta hakikaten recm âyeti vardır. Ancak biz kendi aramızda bunu gizleriz." (Bkz. Buhârî, Sahîh, Menâkıb 26, IV/186; Tefsîr 6, V/170; Hudûd 24, VIII/22; Hudûd 37, VIII/30; Tevhîd 51, VIII/213-214). İmam Buhârî, mezkur hadisi el-Câmiu's-Sahîh'inde naklettiği ilk bâbın başlığına Bakara/146-En'am/20. âyetini koymuştur. Hem Buhârî'nin bu istidlâli, hem de o gün üstü kapatılarak gizlenmek istenen recm âyetinin Tevrat'ta bugün hâlâ duruyor olması (Bkz. Ahd-i Atik, Levililer/20:10 vd.), bizi bir netîceye götürmektedir. Demek ki bazı Kur'an âyetlerinde zikredilen Tevrât'a (ya da İncil'e) âit haberler, o günkü muharref kitapları kapsamaktadır ve bunlar bugüne de ulaşmıştır. Başka bazı şeyler gibi, Allah Teâlâ'nın Tevrat'ta bulunduğunu haber verdiği sonraki zamanlara âit tebşîrâtı da elimizdeki nüshalarda bulabileceğimiz ihtimâlini bu nedenle peşinen güçlü buluyoruz. Zaten birazdan tercümesini sunacağımız eser bunu ispata çalışmaktadır.

İncillere gelince; dördünün de dayandığı düşünülen Aramca ortak bir metin bugün mevcut değilse de, hepsinin (M.S. 60 ilâ 110 arasında ve) Yunanca olarak kaleme alındığı bilinmektedir. Günümüze ulaşan en eski elyazması ve Yunanca iki metin ise (Codex Vaticanus, Codex Sinaiticus) M.S. 4. asra âittir. Diğer bir elyazması 6. asırdan kalmadır. Kudüs Kitab-ı Mukaddes Okulu Profesörlerinden M. E. Boismard'ın verdiği genel şemaya göre; dört İncil dört temel belgeye dayanmaktadır. Ancak bu bağlantı doğrudan değil, dört ara redaksiyon vâsıtasıyla ve ne ana ne de ara kaynaklar elde mevcut değildir. İfâdelerdeki düzeltme ve değişiklikler, sözkonusu aktarmalar sırasında yapılmıştır. Bu arada aynı şahsın, Kanonik dört İncil dışında olup kilise tarafından apokrif ilan edilen diğer kitapların 5. asrın başlarından itibaren kütüphânelerde bulunmadığı şeklindeki görüşüne de dikkat çekelim. Öyleyse, Hz. Peygamberin yaşadığı devirde de bugünkü hâliyle dört İncil mütedâvildi.

Tesbitlerimizi böylece sıraladıktan sonra; Ehl-i Kitâb'ın kitaplarından müslümanlar olarak istifâde edebilir miyiz?, sorusuna kısaca açıklık getirmeliyiz. Cenâb-ı Hak, İsrâiloğullarının başlarından geçenleri ve Rabblerinden gördükleri ihsanları anlatırken Hz. Muhammed (s.a.v.)'e şöyle hitab eder: "(Rasûlüm!) Eğer sana indirdiğimizden (bu anlattıklarımızdan) şüphede isen, senden önce Kitab'ı (Tevrat'ı) okuyanlara sor..." (Yûnus/94). Az önce Buhârî'den iktibas ettiğimiz hadislerin izâhi sadedinde bu âyete de temas eden şârihler; "verilen emrin, Allah'ın birliği, Hz. Muhammed'in peygamberliği gibi hususlarla ilgili" olduğunu ifâde etmektedirler (Bkz. İbn Hacer, Fethu'l-Bârî, XIII/346). Aynı zamanda âyet, Kur'an-ı Kerîm'i esas almak üzere sözkonusu kutsal kitaplarla mukâyeseyi câiz kılmaktadır. Bundan başka Hz. Peygamberin, yukarıda naklettiğimiz "Ehl-i Kitâb'ı tasdik etmeyiniz, tekzîb de etmeyiniz!" meâlindeki hadisi;

KİTÂB-I MUKADDES'TE HZ. MUHAMMED (S.A.V.)

onların kitaplarında bulunup da gerçekte uydurma olan bir haberi doğrulamak ve aksine, gerçekte doğru olan bir haberi yalanlamak tehlikesine karşı müslümanları uyarmakta; dolayısıyla Kur'an'a ve Sünnet'e müteâriz olmadıkça bunlara itimad etmekte beis bulunmadığına dikkat çekmektedir. Yine Hz. Peygamber'in: "İsrâiloğullarından haber naklediniz. Böyle yapmamanızda ise bir sakınca yoktur." şeklindeki emri (bkz. Tahâvî, Şerhu Müşkili'l-Âsâr, I/125-128) aynı mâhiyettedir. Özellikle, İslâmî literatürdeki eski zamanlara âit târihî bilgi boşluklarını buralardan telâfi etmekte sakınca olmamalıdır. Peygamber kıssalarının Kur'an ve Kitab-ı Mukaddes'teki versiyonları arasındaki büyük benzerliklere bakılırsa, bozulmadan kalabilmiş epéyce mâlûmâtın varlığına kâni oluruz. Şu halde, eğer mezkur nassların sâdece söylendiği asra mahsûs olduklarını ve bugün amel edilebilecek âmm bir hüküm taşımadıklarını söylemek gibi ispâtı zor bir iddiâda değilsek; bunların bugün bile geçerli olduklarını, bilvesîle o günkü Tevrat ve İncil'in aynen günümüze de intikal ettiğini kabul edeceğiz demektir.

İşte aşağıda, Hz. Peygamber'in risâletinin önceki kutsal kitaplarda **tebşîr** edildiğini göstermek gâyesiyle kaleme alınan kitaplar/makâleler arasında dilimize çevirmeyi uygun gördüğümüz bir yazıyı bulacaksınız. Arabistan'lı bir araştırmacıya âit bu küçük eseri tercüme ettikten sonra, eski adı Peder Dawid Benjamin olan ve Şeyhü'l-İslam Cemâleddin Efendi eliyle sonradan ihtidâ eden Abdü'l-Ahad Dâvud'un aynı ismi taşıyan çok daha hacimli eserinin tercümesiyle mukâyese yaptık. Dilimizde konuya âit çaplı bir eser varken, orada mevcut bilgilerin gereksiz yere tekrar edilmesini istemedik. Ancak gördük ki, Dr. Cemal Bedevî'nin temas ettikleriyle diğer eserde aynı türden bahsi geçen konular arasında farklılıklar bulunmaktadır ve yazarımız meseleyi başka açılardan ele almıştır. Abdü'l-Ahad Dâvud, daha çok kelimelerin semantik tahlillerine girerken Cemal Bedevî, özellikle Ahd-i Atik'in **Tekvin**, **Tesniye** ve **İşaya** Kitaplarındaki bazı gaybî haberlerin yorumu üzerinde durmuştur. Konuyla ilgili Türkçe te'lîf ya da tercüme birkaç eser daha bulunduğundan (mesela Prof. Dr. Ömer Faruk Harman'ın yayımlanmamış makâlesi), gerek Eski Ahit'teki diğer haberler ve gerekse Yeni Ahit'teki haberler için onlara mürâcaat edilmelidir.

Yararlanılan Diğer Kaynaklar:

Abdü'l-Ahad Dâvud, **Tevrat ve İncil'e Göre Hz. Muhammed**, (Muhammed in The Bible adlı aslından çeviren Yard.Doç.Dr. Nusret Çam), İzmir 1992, s.21,27,267; Bucaille, Maurice, **Kitab-ı Mukaddes, Kur'an ve Bilim**, (Prof.Dr. Suat Yıldırım çevirisi), İzmir 1981, s. 19,27,87,103,115-119,123,126; Aydın, Mehmet, **Hristiyan Kaynaklarına Göre Hristiyanlık**,

(Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Oku Düşün Serisi), Ankara 1995, s.83-84,92,161.

* * *

Müslümanların Kitab-ı Mukaddes'i delil göstermeleri ya da ondan alıntı yapmaları câiz midir?

Onların Kitab-ı Mukaddes'e karşı tutumları hakkında yaygın ve müfrit iki yanlış an ama olduğu görülüyor:

a) Kendi inançlarını tümüyle ya da kısmen Kitab-ı Mukaddes'e dayandırıyorlar.

b) Kitab-ı Mukaddes'i tümüyle reddederler ve onun bir kelimesini dahi kabul etmezler.

İslam inancına göre Kur'an, sonuncu olmakla birlikte, Allah'ın rasûlü vâsıtasıyla insanlığa gönderdiği tek kutsal kitap değildir¹. Bununla birlikte, vahyedildiği andan bu zamana kadar zarar görmeden kalan tek kutsal kitaptır. Kur'an sadece tam metin hâlinde değil, vahyedildiği sırada Hz. Muhammed (sallallâhüaleyhivesellem)² tarafından söylenen tam ve kesin formunda, ve gönderildiği orijinal dilde de (Arapça'da) elde mevcuttur. Kur'an'da ekleme, çıkarma veya metne ilâve bulunamaz. Yine İslamî inanca göre Kur'an, *mu'teber* ve *sahih* olarak kalmış, insanoğluna gönderilen yegâne vahiydir. *Muteberdir*; çünkü Kur'an'ın objektif incelenmesi, onun ilâhî kaynaklı olduğunu açıkça gösterir. *Sahihtir*; çünkü kesin bir delille bozulmadan sağlam kalmış ve bize, beşerî ve felsefî fikir ya da doktrinlerle karışma olmaksızın inzâl edildiği gibi ulaşmıştır. İşte bu nedenle müslümanlar ne tümüyle ne de kısmen, üzerine inançlarını bina etmek için başka kutsal kitaplara gerek duymazlar.

Diğer yandan, müslümanların Kitab-ı Mukaddes'i tamamen reddettiklerini ve onun bir parçasını bile kabul etmediklerini düşünmek de yanlıştır. Bunun için en azından iki sebep vardır:

a) İslam'da, imanın temel esaslarından biri, son peygamber Hz. Muhammed' in gelişinden önce gönderilen bütün rasüllere ve nebilere

¹ *Allah*, Arapça'da, bir ve tek tanrı, yaratıcı, Rab ve evrenin mâliki anlamlarına gelir. İngilizce'deki *God* teriminin aksine, yaratıcının yüceliğine ve ilâhî haşmetine yaraşır bir vurguya sâhiptir; cinsiyetle (dişilik-erkeklik) veya çoğullukla alâkası yoktur.

² Selâmet ve hayır duâ, Hz. Muhammed (s.a.v.)'e, diğer rasüllere ve ondan önceki nebilere sevgi ve hürmetin ifâdesi olarak edilir.

KİTÂB-I MUKADDES'TE HZ. MUHAMMED (S.A.V.)

inanmaktır. Bu da, o peygamberlere verilen kutsal kitaplara, vahyedildikleri orijinal formlara inanmayı zorunlu kılar³.

b) Kur'an'a göre tüm peygamberler müslüman (Yani Allah'ın irâdesine bilerek ve severek boyun eğen) kimselerdi. Öğrettikleri, İslâm'ın (Allah'a içtenlikle boyun eğmenin) daha önceki farklı biçimlerinden (versions) başka birşey değildi ve onların samimi tâbîleri de aynı şekilde müslüman idiler⁴. Kur'an'dan önceki vahiylerin bize intikâlinin birtakım hatalar ve yanlış yorumlardan zarar görmüş olması, kesinlikle bu tür kutsal kitapların külliyen reddini gerektirmez. Şüphesiz Kitab-ı Mukaddes'te bazı âyet ve bölümler vardır ki -lafzan olmasa bile- bunların esâsını müslümanların reddetmemesi gerekir.

Kabûlün Ölçüsü

Kitab-ı Mukaddes'ten âyet ya da bölümleri kabul edip etmemede İslâmî kâide veya kriterin ne olduğunu bizzat Kur'an vermektedir:

"Sana da daha önceki kitabı tasdik etmek ve onu korumak üzere Kitâb'ı (Kur'an'ı) gönderdik." (Mâide/48)

Bu, Kur'an'ın iki temel yönünü vurgulamaktadır:

a) Kur'an, sağlam olarak kalan önceki kutsal kitapların öğretilerini ya da âyetlerini doğrular⁵,

b) Kur'an son, mükemmel, müteber ve sahih bir vahiydir. Kutsal kitapların rivâyetinde oluşabilecek herhangi bir yanlışlığın ya da hatalı tefsirin düzeltilmesinde nihâî hakem ve yegâne ölçüdür. O, önceki vahiylerle yapılan beşerî ilâve veya sokuşturmaların ortaya çıkarılmasına yardımcı olduğu gibi aynı zamanda, vahyinden evvelki yüzyıllar boyunca meydana gelmesi muhtemel silintileri de gösterir. Gerçekten de Kur'an'ın isimlerinden biri **el-Furkân'** (Doğruyla yanlışın, gerçeğe yalanın arasını tefrîk eden ölçü) dir.

Bundan anlaşılıyor ki; bir müslüman -Kur'an tarafından doğrulandığı takdirde- Kitab-ı Mukaddes'teki herhangi bir âyetin özünü (essence)

³ Bakara/285. Ayrıca bkz. Bakara/136, 176; Âl-i İmrân/3, 84; Mâide/84.

⁴ Meselâ bkz. Âl-i İmrân/19, 52, 67, 85; Bakara/128, 133; Yûnus/84; Hacc/78; Fussilet/43.

⁵ Kur'an'da Hz. Muhammed (s.a.v.), yahudileri dâvete yöneltmiştir: "De ki: Eğer doğru sözlü iseniz, o zaman Tevrat'ı getirip onu okuyun." (Âl-i İmrân/93). Ayrıca bkz. Mâide/68-69; Fetih/29.

reddetme fikrine sahip değildir⁶. Örneğin, **Yeni Ahit**'te, 10 emir'den birinin tekrârını okuyoruz: "Ve İsa ona cevap verdi: Emirlerin birincisi; Dinle ey İsrâil! Allahımız olan Rab, bir Rab'dir." (Markos:12/29)

Bu cümleyi Kur'an'da okuyan bir müslüman, onun esâsına itiraz edemez. Çünkü Kur'an te'yid ediyor: "De ki o Allah bir (ve tek) dir." (İhlas/1)

Yine de bir müslüman örneğin Kitab-ı Mukaddes'te (hattâ diğer geçmiş kutsal kitaplarda) büyük peygamberlere ya da akîdelere karşı dayatılan -ve Kur'an'da tümüyle reddedilen- aslî günah (major moral sins) suçlamalarını okursa; sâdece Allah (God) tarafından indirilen Kur'ânî tasviri, orjinal-bozulmamış gerçek olarak kabul eder.

Kezâ, Kitab-ı Mukaddes (ya da diğer kitaplar) Hz. Muhammed (s.a.v.)'in gelişi hakkında apaçık haberler ihtivâ ediyorsa ve Kur'an da bu gerçeği destekliyorsa; o zaman böyle gaybî haberlere başvurmakta yadırganacak veya itiraz edilecek bir şey yoktur.

Gaybî Haberlere Kur'ânî İşâret

Hz. Muhammed (s.a.v.)'in gelişi hakkında Kitab-ı Mukaddes'in gaybî haberler (kehânetler) içerdiğini öne sürebilmek için kesin Kur'ânî esaslar var mıdır?

Geçmişte peygamberlere indirilen orjinal vahiyler, Hz. Muhammed (s.a.v.)'in (ileride) gelişinin tam ve açık tasvîrini ihtivâ etmektedirler. Hâlihazırdaki şeklinde/şekillerinde bile Kitab-ı Mukaddes, gelecek bölümlerde gösterileceği gibi hâlâ böyle birçok haberi içermektedir. Bununla birlikte, mezkur hükmü belgeleyerek yola çıkmak yararlı olur.

a) Gerçek mü'minleri tasvîr ederken Kur'an diyor ki: "Yanlarındaki Tevrat ve İncil'de yazılı buldukları o elçiye (rasûle), o ümmî peygambere (nebî) uyanlar (var ya), işte o peygamber onlara ma'rûfu emreder, onları kötülükten men'eder; onlara temiz (ve güzel) şeyleri helâl, pis (ve zararlı) şeyleri haram kılar. Ve üzerlerindeki yükleri, sırtlarındaki zincirleri (atar). Ona inanan, saygı gösteren, yardım eden ve onunla birlikte gönderilen nûra (Kur'an'a) tâbî olanlar var ya, işte kurtuluşa erenler onlardır." (A'râf/157)

⁶ Önceki vahiyleri te'yid hakkında Kur'an'da şunu okuyoruz: "Bu Kur'an Allah'tan başkası tarafından (Allah adına) uydurulmuş bir şey değildir. Ancak kendinden öncekini (Kitab'ı) doğrulayan ve o Kitab'ı açıklayandır. Onda şüphe yoktur, o âlemlerin Rabbindedir." (Yûnus/37). Ayrıca bkz. Yûsuf/111; Bakara/41,89,91,97, 101; En'am/92; Ahkâf/12,30; Fâtır/31.

KİTÂB-I MUKADDES'TE HZ. MUHAMMED (S.A.V.)

Bu âyet, *Rasûl ve ümmî olan Nebî'nin öğrenimi gibi özelliklerin Tevrat ve İncil'de zikredildiğine işaret etmektedir.*

b) Hz. İsâ (aleyhisselâm)'dan naklen Kur'an'da şöyle buyruluyor: "Ve Meryem oğlu İsâ: "Ey İsrâil oğulları! İşte ben size Allah'ın elçisi (rasûlü)yim, benden önce gelen Tevrat'ı doğrulayıcı ve benden sonra gelecek *Ahmed* (praised one) adında bir peygamberi (rasûlü) de müjdeleyici olarak geldim" demişti. Fakat o, kendilerine açık deliller getirince "Bu apaçık bir büyüdür (sihirdir)" dediler." (Sâf/6)⁷

Bu âyetin ilginç bir yanı; Hz. İsâ tarafından ifâde edilen orijinal vahiyde, uzun zamandır beklenen peygamberin isminin bile verildiğine işaret etmesidir. Hz. Muhammed'in diğer adı olan *Ahmed*. Bu mesele daha sonra ayrıca tartışılacaktır.

İsim mi? İşâretler mi?

Kitâb-ı Mukaddes'e baktıktan sonra birisi aceleyle sorabilir: "Ben Kitâb-ı Mukaddes'i pekçok kez okudum fakat *Muhammed* ismini hiç görmedim. O halde "*Kitâb-ı Mukaddes'te Hz. Muhammed*" şeklinde bir başlık koymayı mazur kılan nedir?"

Hristiyan ilâhiyatçıların çoğu, Hz. İsâ'nın gelişine dâir haberleri açık/net olarak telâkki ettiklerini belirtmekte herhangi bir zorluk hissetmezler. Peki *Eski Ahit*'in neresinde İsâ (Jesus) ismi görülür? Hiçbir yerde. Esas mesele, o gelecek olan peygamberin profilinin (tarifinin) gerçekleşip gerçekleşmediği ve buna kimin uygun düştüğüdür.

Hz. Muhammed (s.a.v.)'in tarifi kendi zamanındaki birçok Yahudi ve Hristiyan'a o kadar açık geldi ki; çoğu İncil'deki pekçok gaybî haberin gereğini yerine getirmiş olarak İslâm'a bağlandılar ve peygamberi kabul ettiler. O zamandan beri de, aynı karara varan başka birçok kimse vardır. (Tevrat ve İncil'de) Hz. Muhammed (s.a.v.)'in isminden bahsedilmesi mümkün yerlere ilişkin diğer konular ileride ele alınacaktır.

Hiz. İsâ Hakkında Kitâb-ı Mukaddes'teki Haberler

⁷ Kur'an'daki ilâve referanslar şu âyetleri kapsar: Bakara/89 (Yahûdiler yeni bir peygamberin geleceğini umuyorlardı); Bakara/146 (Ehl-i Kitâb Hz. Muhammed (s.a.v.)'in hakikatini veya vasfını, kendi oğullarını tanıdıkları gibi açıkça tanıyorlardı); Âl-i İmrân/81 (Allah, peygamberler (Nebîler)den; kendilerine gönderilene tasdik ederek gelecek olan elçiye (rasûle), -şahsen yada ümmeti vâsitasıyla- inancıkları ve ona yardım edecekleri sözünü aldı).

Biraz önceki tartışma; Hz. İsa için gerçekleştiğine inanılan tüm gaybî haberlerin, aslında onun yerine Hz. Muhammed'de gerçekleştiği anlamına mı geliyor?

Eski Ahit'teki haberlerin bir kısmının gerçekten de İsa Peygamber'de ortaya çıkmış olduğunu reddetmek için herhangi bir sebep yoktur. Bu, müslümanlar için problem teşkil etmez. Zira yalnız Kur'an'ın otoritesinde müslümanlar, Hz. İsa'yı Allah'ın meşrû ve büyük bir peygamberi olarak kabul ederler. Aynı şey, Hz. Muhammed (s.a.v.)'in hadislerinde de te'kid edilmiştir. Bununla birlikte, Eski Ahit'te uzun zamandır Hz. İsa'ya tatbik edilerek yanlış yorumlanan pek çok gaybî haberler de hulummaktadır. Bu gibi haberler aslında Hz. Muhammed'e işâret etmektedir. Tevrat'ın Tesniye (Deuteronomy) Kitabı'ndaki böyle bir haber (18:18) biraz sonra tartışılacaktır. Bu haberlerin analizi ve yeniden yorumlanması (tefsiri), müslümanların kalplerinde Hz. İsa'nın saygın mevkîi hakkında hiçbir şekilde olumsuz tesir yapmamalıdır. Bilakis bu, eğer Hz. İsa bugün aramızda olsaydı, kendisi tarafından tebliğ edimiş bir hakîkî vahiy olacaktı.

Hz. Muhammed (s.a.v.)'in Profilinin Başlıca Unsurları

Hz. Muhammed'in Kitab-ı Mukaddes'teki "profil"i çok önemli altı unsuru içerir:

- a) Peygamberin nesebi,
- b) Onu başkalarından ayıran özellikler,
- c) Ortaya çıkacağı bölge,
- d) Kendisine verilecek olan vahiy,
- e) Onun hayâtında ortaya çıkacak hâdiseler,
- f) Ne zaman geleceği.

I

"O Peygamber" in Nesebi; Müsterek Baba Hz. İbrahim

Yahudiler, Hristiyanlar ve Müslümanlar bir ortak baba iddia ederler; tevhidîn (monoteizm) ilk atası Hz. İbrâhim. Peki onun şeceresi (soy ağacı) neye benzenmektedir?

KİTÂB-I MUKADDES'TE HZ. MUHAMMED (S.A.V.)

Basit bir inceleme, Hz. İbrahim'in şeceresindeki anahtar şahsiyetlerden bazısını göstermeye yardım edebilir.⁸

Hz. İbrâhim Sâre ile evlendi. Beraberlikleri neticesi sahip oldukları çocuklar/torunlar şu peygamberlerdir: İshak, Yakub, Yûsuf, Mûsâ, Dâvud, Süleyman ve İsâ.

Hz. İbrâhim Hâcer'le evlendi. Bu evlilikten sahip oldukları çocuklar/torunlar ise şu peygamberlerdir: İsmâil ve Muhammed.

Tevrat'a göre Hz. İbrâhim önce, kısır olduğu ortaya çıkan ve kendisine hiç çocuk vermeyen Sâre ile evliydi. (Tekvin/16:1)

Tekvin (Genesis) Kitabı'ndaki kronolojiye göre Rabb, Hz. İbrâhim'e; hiçbir çocuğu olmadan evvel önemli bir söz verir:

"Ve seni büyük millet edeceğim, ve seni mübârek kılacağım, ve senin adını büyük yapacağım ve sen mübârek olacaksın. Ve seni mübârek kılanları mübârek kılacağım, ve sana lânet edene lânet edeceğim, ve yeryüzünün bütün kabîleleri sende mübârek olacaktır." (Tekvin/12:2-3)

Tekvin'in daha sonraki bir bâbında (16); Sâre'nin Hz. İbrâhim'e bir hizmetçiyi (Hacer'i), kendisine çocuk doğurabilir ümidiyle karısı olsun diye verdiği bize anlatılmaktadır.⁹

Hâcer, Hz. İbrâhim'in ilk evladını; melekler tarafından verilen (Tekvin/16:11) ve "Allah işitir" anlamına gelen *İsmâil*'i doğurdu. Takibeden ondört yılda, İsmâil İbrâhim'in yegâne çocuğuydu.

İsmâil'in doğumundan sonra ve İshak'ın doğumundan önce, Rabb'in İbrâhim'in çocukları olan yeryüzü kabîlelerini mübârek kılma sözü tekrarlandı:

"Bana gelince, işte ahdim sizinle. Ve sen bir çok milletlerin babası olacaksın." (Tekvîn/17:4)

---

⁸ Tekvin'e göre (25:1) Hz. İbrahim (aleyhisselâm), Sâre'nin ölümünden sonra *Ketura* ile evlenmiştir. Mevcut kontekstteki vurgu; yine de Hz. İbrahim'in ilk iki oğlundur. Az sonra görüleceği gibi, onların kutsanmış oldukları hem Kur'an'da hem de K. Mukaddes'te açıkça ifade edilmiştir.

⁹ Kaydetmek gerekir ki; çok sayıda kadınla evlilik (poligami) -bazı peygamberleri de dâhil- İsrâiloğulları arasında alışılmadık bir şey değildir. Hattâ "Rabb'in Dostu", Rab tarafından kutsanan ve sâyesinde soyu da mübârek kılınan (Tekvin/12:2-3, 17:4) Hz. İbrâhim Peygamber de kesinlikle iyi bir nedenle çok evlilik yapmıştır.

Hız. İbrâhîm'i diğer bir hoş sürpriz bekliyordu. İhtiyarlığında, ilk hanımı Sâre ona başka bir çocuğu; İshak aleyhisselâm'ı doğuracaktı. (Tekvin/21:5-7)

Tevrat bize; kıskançlık nedeniyle Sâre'nin, kocası İbrâhîm'den, İsmâîl'i ve annesi Hacer'i kapıdışarı etmesini istediğini (Tekvin/21:10), İsmâîl'in sonradan Paran sahrasında meskun olduğunu (Tekvin/21:21) haber vermektedir.

Rabb'in, Hız. İbrâhîm'in soyunu kutsama sözü hakîkaten gerçekteşti. Hız. İbrâhîm'in ikinci oğlu İshak vâsıtasıyla; Yakub, Yusuf, Mûsa, Dâvud, Süleyman¹⁰ ve -son İsrâîl peygamberi- İsâ'nın (aleyhimüsselâm)¹¹ dâhil olduğu İsrâîlî peygamberler gelmiştir. Rabb'in sözünün, Hız. İbrâhîm'in İsrâîlî kolu vâsıtasıyla yerine geleceği, Tevrat'ta açık-seçik ve bol bol söylenmiştir. Peki bu ahid, Hız. İbrâhîm'in şeceresinin Hız. İsmâîl'e ait koluyla nasıl gerçekteşti? Ya da, hiç gerçekteşti mi? Veya, hâlâ gerçekteşecek mi?

Evvelâ; Allah ne ahidlerini bozar, ne de onları unuttur. Kayda değer bir şey de; Tevrat'ın İsrâîlî kol hakkında en ince ayrıntıları ihtivâ ederken, İsmâîlî kolu fiilen gözardı etmesidir.

Birkaç atıf dışında burada ve orada¹² Tevrat, *İsmâîloğulları* hakkında gerçekten suskundur¹³.

¹⁰ İslam inancına göre Dâvud ve Süleyman (aleyhimesselâm) Allah'ın iki peygamberiydiler, sadece "kral" değildiler.

¹¹ Kur'an, Hız. İsâ'nın Allah'ın büyük peygamberlerinden biri-olduğunu açıkça belirtir. Bu meselenin daha fazla münâkaşası için bkz. Bedevî, Cemal, *Jesus In The Qur'aan, Islamic Information Foundation*. (yakında çıkacak).

¹² İsmâîl aleyhisselâm'ın yirmi oğlu vardı ki "Kedar" onlardan biridir (Tekvin/25:13). Kedar'dan sözedilen diğer yerler ileride ele alınacaktır.

¹³ Bu noktada Abdü'l-Ahad Dâvud'un bazı tesbitlerini aktarmayı yerinde görüyoruz: "Yahudiler Hız. İsmâîl'in şahsında Kutsal Akdin yapıldığını ve sünnet olmasıyla da bu işin neticelenip tasdik edildiğini çok iyi bildiklerinden, bu peygamberi her zaman için kıskanmışlardır. Yahudi fakih ve âlimleri bu hınçlarından dolayı Kitab-ı Mukaddes'teki birçok bölümü tahrir ve tağyir etmişlerdir. Halbuki Tekvin/2,6-7'de geçen *İsmâîl* adını çıkarıp yerine *İshak*'ı koymak ve '*Senin biricik oğlun*' sıfat ve ibâresini bir tarafa bırakmak; Hız. İsmâîl'in varlığını inkar etmek olduğu gibi, Cenâb-ı Hak ile Hız. İsmâîl arasında yapılmış olan sözleşmeye de açıkça tecâvüz etmek demektir. '*Rab buyurur: Mâdemki sen biricik oğlunu benden esirgemedin, seni ziyâdesiyle mübârek kalacağım; senin zürriyetini gökteki yıldızlar ve deniz kenarındaki kumlar kadar ziyâdesiyle çoğaltacağım*' (Tekvin/22:12,16-17). İşte burada geçen *çoğaltmak* kelimesi, melek tarafından Hâcer'e sahrâda da söylenmiş bulunmaktadır: '*Senin zürriyetini çoğalttıkça çoğaltacağım; çoğluğundan sayılamayacaktır... İsmâîl de verimli bir kimse olacak.*' (Tekvin/16:10-12). Burada zürriyetinin çok olacağı vâdedilen kişi Hız. İsmâîl olduğu halde Hristiyanlar, Arapçadaki *wefera* ile eşanlamlı olan

KİTÂB-I MUKADDES'TE HZ. MUHAMMED (S.A.V.)

Allah'ın verdiği sözden dönmeyeceği kabul edildiyse (ki bu, Allah'a inanan herkesin imânı için peşinen gereklidir), o zaman geriye iki ihtimal kalıyor:

a) İsrâiloğullarını içine alan böyle bir kutsama (mübârek kılma) sözü yerine getirilmiştir;

b) hâlâ yerine getirilecektir.

Hiz. İsmâil'in sülâlesinden tevhdin son büyük peygamberi Hiz. Muhammed (s.a.v.)'in geldiği iyi bilinmektedir ki, onun yeryüzünün her tarafındaki ümmeti toplam dünya nüfusunun yaklaşık beşte birini teşkil etmektedir.

Hiz. İshak'ın soyu olan İsrâiloğulları asırlar boyu mânevî liderlik ile mübârek kıldılar. Birçok sapma ve Allah'a karşı kendi görevleri hakkında isyanlardan sonra onlara son bir şans, son İsrâil peygamberi Hiz. İsâ'nın misyonu aracılığıyla verildi. Hiz. İsâ da reddedilince, artık Allah'ın ahdinin bir de *İsmâilî kolda* yerine getirilmesinin zamanıydı. Bu, Hiz. İsmâil kanalıyla, Hiz. İbrâhim'in torunu olan meşhur peygamber Hiz. Muhammed (s.a.v.)'in misyonu sayesinde **Büyük millet**¹⁴ yapıncaya kadar karanlık kalan koldu. Peygamberliğin ve mânevî liderliğin İbrahim soyunun İsmâil koluna tebdîli, asırları sona erdirdi; Allah'ın, *yeryüzü kabîlelerini, tevhdin babası ve bir ata olarak Yahudi, Hristiyan ve Müslümanlarca kendisine hürmet edilen Hiz. İbrâhim aracılığıyla mübârek kılacağı* şeklindeki eski sözü de tamamlandı.

Tarafsız bir insana, kanıt getirmekten öte, yalnızca Hiz. İbrâhim, İshak, İsmâil, Mûsâ ve İsâ gibi büyük peygamberlerle Hiz. Muhammed (s.a.v.) arasındaki bağlantıyı göstermek kâfi gelir.

---

para fiilinden türeyip *verimli* ya da *mebzûl* anlamına gelen bir kelimeyi, tamâmen indî şekilde *yaban eşiği* olarak tercüme etmektedirler. Allah'ın *zürriyeti bol ve bereketli* dediği İsmâil'e *yaban eşiği* demek utanmazlık ve Allah'a karşı saygısızlık değil midir?". Bkz. Abdül-Ahad Dâvud, *Tevrat ve İncil'e Göre Hiz. Muhammed*, s.36-37. Müellifin Hiz. İsmâil'e hakâret içerdiğini söylediği cümleler Tekvin/16:12'de bulunmaktadır. Elimizde mevcut 1976 tarihli ve *Kitab-ı Mukaddes Şirketi* tarafından yayımlanmış Türkçe tercümedeki sözkonusu ifâdeler şöyledir: "*Ve o, insanlar arasında yabânî adam olacaktır; onun eli herkese karşı ve herkesin eli ona karşı olacak, ve bütün kardeşlerinin şarkında sâkin olacaktır.*". Arapça çeviride ise aynı cümleler meâlen şöyledir: "*Yabânî bir insan olur; herkese düşmanlık eder, herkes de ona düşmanlık eder; yabânî şekilde ve tüm kardeşlerine meydan okuyarak yaşar.*" (*el-Kitâbil'l-Mukaddes Tercemetün Tefsîriyye*, Kahire 1994). Yazarı doğrulayan cümleleri ise The Interpreter's Bible'da buluyoruz: "*He shall be a wild ass of a man, his hand against everyman and everyman's hand against him; and he shall dwell over against.*". A.g.e., 1/606. (Terc. eden)

¹⁴ Hiz. İsmâil'in "Büyük millet" (Great nation) yapılacağına dair özel atfı, Tekvin'de görülmektedir. (21:13,18). Bu anahtar ayetler ileride ele alındı.

(Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Oku Düşün Serisi), Ankara 1995, s.83-84,92,161.

* * *

Müslümanların Kitab-ı Mukaddes'i delil göstermeleri ya da ondan alıntı yapmaları câiz midir?

Onların Kitab-ı Mukaddes'e karşı tutumları hakkında yaygın ve müfrit iki yanlış anlama olduğu görülüyor:

a) Kendi inançlarını tümüyle ya da kısmen Kitab-ı Mukaddes'e dayandırıyorlar,

b) Kitab-ı Mukaddes'i tümüyle reddederler ve onun bir kelimesini dahi kabul etmezler.

İslam inancına göre Kur'an, sonuncu olmakla birlikte, Allah'ın rasûlü vâsıtasıyla insanlığa gönderdiği tek kutsal kitap değildir¹. Bununla birlikte, vahyedildiği andan bu zamana kadar zarar görmeden kalan tek kutsal kitaptır. Kur'an sadece tam metin hâlinde değil, vahyedildiği sırada Hz. Muhammed (sallallâhüaleyhivesellem)² tarafından söylenen tam ve kesin formunda, ve gönderildiği orijinal dilde de (Arapça'da) elde mevcuttur. Kur'an'da eklme, çıkarma veya metne ilâve bulunamaz. Yine İslamî inanca göre Kur'an, *mu'teber* ve *sahih* olarak kalmış, insanıoğluna gönderilen yegâne vahiydir. *Muteberdir*; çünkü Kur'an'ın objektif incelenmesi, onun ilâhî kaynaklı olduğunu açıkça gösterir. *Sahihtir*; çünkü kesin bir delille bozulmadan sağlam kalmış ve bize, beşerî ve felsefî fikir ya da doktrinlerle karışma olmaksızın inzâl edildiği gibi ulaşmıştır. İşte bu nedenle müslümanlar, ne tümüyle ne de kısmen, üzerine inançlarını bina etmek için başka kutsal kitaplara gerek duymazlar .

Diğer yandan, müslümanların Kitab-ı Mukaddes'i tamamen reddettiklerini ve onun bir parçasını bile kabul etmediklerini düşünmek de yanlıştır. Bunun için en azından iki sebep vardır:

a) İslam'da, imanın temel esaslarından biri, son peygamber Hz. Muhammed' in gelişinden önce gönderilen bütün rasüllere ve nebîlere

¹ *Allah*, Arapça'da; bir ve tek tanrı, yaratıcı, Rab ve evrenin mâliki anlamlarına gelir. İngilizce'deki *God* teriminin aksine, yaratıcının yüceliğine ve ilâhî haşmetine yaraşır bir vurguya sâhiptir; cinsiyetle (dişilik-erkeklik) veya çoğullukla alâkası yoktur.

² Selâmet ve hayır duâ, Hz. Muhammed (s.a.v.)'e, diğer rasullere ve ondan önceki nebîlere sevgi ve hürmetin ifâdesi olarak edilir.

inanmaktır. Bu da, o peygamberlere verilen kutsal kitaplara, vahyedildikleri orijinal formlara inanmayı zorunlu kılar³.

b) Kur'an'a göre tüm peygamberler müslüman (Yani Allah'ın irâdesine bilerek ve severek boyun eğen) kimselerdi. Öğrettikleri, İslâm'ın (Allah'a içtenlikle boyun eğmenin) daha önceki farklı biçimlerinden (versions) başka birşey değildi ve onların samimi tâbiîleri de aynı şekilde müslüman idiler⁴. Kur'an'dan önceki vahiylerin bize intikâlinin birtakım hatalar ve yanlış yorumlardan zarar görmüş olması, kesinlikle bu tür kutsal kitapların külliye reddini gerektirmez. Şüphesiz Kitab-ı Mukaddes'te bazı âyet ve bölümler vardır ki -lafzan olmasa bile- bunların esâsını müslümanların reddetmemesi gerekir.

Kabûlün Ölçüsü

Kitab-ı Mukaddes'ten âyet ya da bölümleri kabul edip etmemede İslâmî kâide veya kriterin ne olduğunu bizzat Kur'an vermektedir:

"Sana da daha önceki kitabı tasdik etmek ve onu korumak üzere Kitâb'ı (Kur'an'ı) gönderdik." (Mâide/48)

Bu, Kur'an'ın iki temel yönünü vurgulamaktadır:

a) Kur'an, sağlam olarak kalan önceki kutsal kitapların öğretilerini ya da âyetlerini doğrular⁵,

b) Kur'an son, mükemmel, mûteber ve sahih bir vahiydir. Kutsal kitapların rivâyetinde oluşabilecek herhangi bir yanlışlığın ya da hatalı tefsirin düzeltilmesinde nihâî hakem ve yegâne ölçüdür. O, önceki vahiylerle yapılan beşerî ilâve veya sokuşturmaların ortaya çıkarılmasına yardımcı olduğu gibi aynı zamanda, vahyinden evvelki yüzyıllar boyunca meydana gelmesi muhtemel silintileri de gösterir. Gerçekten de Kur'an'ın isimlerinden biri **el-Furkân'** (Doğruyla yanlışın, gerçeikle yalanın arasını tefrîk eden ölçü) dir.

Bundan anlaşılıyor ki; bir müslüman -Kur'an tarafından doğrulandığı takdirde- Kitab-ı Mukaddes'teki herhangi bir âyetin özünü (essence)

³ Bakara/285. Ayrıca bkz. Bakara/136, 176; Âl-i İmrân/3, 84; Mâide/84.

⁴ Meselâ bkz. Âl-i İmrân/19, 52, 67, 85; Bakara/128, 133; Yûnus/84; Hacc/78; Fussilet/43.

⁵ Kur'an'da Hz. Muhammed (s.a.v.), yahudileri dâvete yöneltmiştir: "De ki: Eğer doğru sözlü iseniz, o zaman Tevrat'ı getirip onu okuyun." (Âl-i İmrân/93). Ayrıca bkz. Mâide/68-69; Fetih/29.

reddetme fikrine sahip değildir⁶. Örneğin, **Yeni Ahit**'te, 10 emir'den birinin tekrârını okuyoruz: "Ve İsâ ona cevap verdi: Emirlerin birincisi; Dinle ey İsrâil! Allahımız olan Rab, bir Rab'dir." (Markos:12/29)

Bu cümleyi Kur'an'da okuyan bir müslüman, onun esâsına itiraz edemez. Çünkü Kur'an te'yid ediyor: "De ki o Allah bir (ve tek) dir." (İhlas/1)

Yine de bir müslüman örneğin Kitab-ı Mukaddes'te (hattâ diğer geçmiş kutsal kitaplarda) büyük peygamberlere ya da akîdelere karşı dayatılan -ve Kur'an'da tümüyle reddedilen- aslî günah (major moral sins) suçlamalarını okursa; sâdece Allah (God) tarafından indirilen Kur'ânî tasviri, orjinal-bozulmamış gerçek olarak kabul eder.

Kezâ, Kitab-ı Mukaddes (ya da diğer kitaplar) Hz. Muhammed (s.a.v.)'in gelişi hakkında apaçık haberler ihtivâ ediyorsa ve Kur'an da bu gerçeği destekliyorsa; o zaman böyle gaybî haberlere başvurmakta yadırganacak veya itiraz edilecek bir şey yoktur.

Gaybî Haberlere Kur'ânî İşâret

Hz. Muhammed (s.a.v.)'in gelişi hakkında Kitab-ı Mukaddes'in gaybî haberler (kehânetler) içerdiğini öne sürebilmek için kesin Kur'ânî esaslar var mıdır?

Geçmişte peygamberlere indirilen orjinal vahiyler, Hz. Muhammed (s.a.v.)'in (ileride) gelişinin tam ve açık tasvîrini ihtivâ etmektedirler. Hâlihazırdaki şekilde/şekillerinde bile Kitab-ı Mukaddes, gelecek bölümlerde gösterileceği gibi hâlâ böyle birçok haberi içermektedir. Bununla birlikte, mezkur hükmü belgeleyerek yola çıkmak yararlı olur.

a) Gerçek mü'minleri tasvîr ederken Kur'an diyor ki: "Yanlarındaki Tevrat ve İncil'de yazılı buldukları o elçiye (rasûle), o ümmî peygambere (nebî) uyanlar (var ya), işte o peygamber onlara ma'rûfu emreder, onları kötülükten men'eder; onlara temiz (ve güzel) şeyleri helâl, pis (ve zararlı) şeyleri haram kılar. Ve üzerlerindeki yükleri, sırtlarındaki zincirleri (atar). Ona inanan, saygı gösteren, yardım eden ve onunla birlikte gönderilen nûra (Kur'an'a) tâbî olanlar var ya, işte kurtuluşa erenler onlardır." (A'râf/157)

⁶ Önceki vahiyleri te'yid hakkında Kur'an'da şunu okuyoruz: "Bu Kur'an Allah'tan başkası tarafından (Allah adına) uydurulmuş bir şey değildir. Ancak kendinden öncekini (Kitab'ı) doğrulayan ve o Kitab'ı açıklayandır. Onda şüphe yoktur, o âlemlerin Rabbindedir," (Yûnus/37). Ayrıca bkz. Yûsuf/111; Bakara/41,89,91,97, 101; En'am/92; Ahkâf/12,30; Fâtır/31.

KİTÂB-I MUKADDES'TE HZ. MUHAMMED (S.A.V.)

Bu âyet, *Rasûl ve ümmî olan* Nebî'nin öğrenimi gibi özelliklerin *Tevrat* ve *İncil*'de zikredildiğine işâret etmektedir.

b) Hz. İsâ (aleyhisselâm)'dan naklen Kur'an'da şöyle buyruluyor: "Ve Meryem oğlu İsâ: "Ey İsrâil oğulları! İşte ben size Allah'ın elçisi (rasûlü)yim, benden önce gelen *Tevrat*'ı doğrulayıcı ve benden sonra gelecek *Ahmed* (praised one) adında bir peygamberi (rasûlü) de müjdeleyici olarak geldim" demişti. Fakat o, kendilerine açık deliller getirince "Bu apaçık bir büyüdür (sihirdir)" dediler." (Sâf/6)⁷

Bu âyetin ilginç bir yanı; Hz. İsâ tarafından ifâde edilen orijinal vahiyde, uzun zamandır beklenen peygamberin isminin bile verildiğine işâret etmesidir. Hz. Muhammed'in diğer adı olan *Ahmed*. Bu mesele daha sonra ayrıca tartışılacaktır.

İsim mi? İşâretler mi?

Kitâb-ı Mukaddes'e baktıktan sonra birisi aceleyle sorabilir: "Ben Kitâb-ı Mukaddes'i pekçok kez okudum fakat *Muhammed* ismini hiç görmedim. O halde "*Kitâb-ı Mukaddes'te Hz. Muhammed*" şeklinde bir başlık koymayı mazur kılan nedir?"

Hristiyan ilâhiyatçıların çoğu, Hz. İsâ'nın gelişine dâir haberleri açık/net olarak telâkki ettiklerini belirtmekte herhangi bir zorluk hissetmezler. Peki Eski Ahit'in neresinde İsâ (Jesus) ismi görülür? Hiçbir yerde. Esas mesele, o gelecek olan peygamberin profilinin (tarifinin) gerçekleşip gerçekleşmediği ve buna kimin uygun düştüğüdür.

Hz. Muhammed (s.a.v.)'in tarifi kendi zamanındaki birçok Yahudi ve Hristiyan'a o kadar açık geldi ki; çoğu İncil'deki pekçok gaybî haberin gereğini yerine getirmiş olarak İslâm'a bağlandılar ve peygamberi kabul ettiler. O zamandan beri de, aynı karara varan başka birçok kimse vardır. (Tevrat ve İncil'de) Hz. Muhammed (s.a.v.)'in isminden bahsedilmesi mümkün yerlere ilişkin diğer konular ileride ele alınacaktır.

Hiz. İsâ Hakkında Kitâb-ı Mukaddes'teki Haberler

⁷ Kur'an'daki ilâve referanslar şu âyetleri kapsar: Bakara/89 (Yahûdiler yeni bir peygamberin geleceğini umuyorlardı); Bakara/146 (Ehl-i Kitâb Hz. Muhammed (s.a.v.)'in hakikatini veya vasfını, kendi oğullarını tanıdıkları gibi açıkça tanıyorlardı); Âl-i İmrân/81 (Allah, peygamberler (Nebîler)den; kendilerine gönderileni tasdik ederek gelecek olan elçiye (rasûle), -şahsen yada ümmeti vâsıtasıyla- inanacakları ve ona yardım edecekleri sözünü aldı).

Biraz önceki tartışma; Hz. İsa için gerçekleştiğine inanılan tüm gaybî haberlerin, aslında onun yerine Hz. Muhammed'de gerçekleştiği anlamına mı geliyor?

Eski Ahit'teki haberlerin bir kısmının gerçekten de İsa Peygamber'de ortaya çıkmış olduğunu reddetmek için herhangi bir sebep yoktur. Bu, müslümanlar için problem teşkil etmez. Zira yalnız Kur'an'ın otoritesinde müslümanlar, Hz. İsa'yı Allah'ın meşrû ve büyük bir peygamberi olarak kabul ederler. Aynı şey, Hz. Muhammed (s.a.v.)'in hadislerinde de te'kid edilmiştir. Bununla birlikte, Eski Ahit'te uzun zamandır Hz. İsa'ya tatbik edilerek yanlış yorumlanan pek çok gaybî haberler de hulumaktadır. Bu gibi haberler aslında Hz. Muhammed'e işâret etmektedir. Tevrat'ın Tesniye (Deuteronomy) Kitabı'ndaki böyle bir haber (18:18) biraz sonra tartışılacaktır. Bu haberlerin analizi ve yeniden yorumlanması (tefsiri), müslümanların kalplerinde Hz. İsa'nın saygın mevkî hakkında hiçbir şekilde olumsuz tesir yapmamalıdır. Bilakis bu, eğer Hz. İsa bugün aramızda olsaydı, kendisi tarafından tebliğ edimiş bir hakîkî vahiy olacaktı.

Hz. Muhammed (s.a.v.)'in Profilinin Başlıca Unsurları

Hz. Muhammed'in Kitab-ı Mukaddes'teki "profil"i çok önemli altı unsuru içerir:

- a) Peygamberin nesebi,
- b) Onu başkalarından ayıran özellikler,
- c) Ortaya çıkacağı bölge,
- d) Kendisine verilecek olan vahiy,
- e) Onun hayâtında ortaya çıkacak hâdiseler,
- f) Ne zaman geleceği.

I

"O Peygamber" in Nesebi; Müşterek Baba Hz. İbrahim

Yahudiler, Hristiyanlar ve Müslümanlar bir ortak baba iddia ederler; tevhidin (monoteizm) ilk atası Hz. İbrâhim. Peki onun şeceresi (soy ağacı) neye benzemektedir?

KİTÂB-I MUKADDES'TE HZ. MUHAMMED (S.A.V.)

Basit bir inceleme, Hz. İbrâhim'in şeceresindeki anahtar şahsiyetlerden bazısını göstermeye yardım edebilir.⁸

Hz. İbrâhim Sâre ile evlendi. Beraberlikleri neticesi sahip oldukları çocuklar/torunlar şu peygamberlerdir: İshak, Yakub, Yûsuf, Mûsâ, Dâvud, Süleyman ve İsâ.

Hz. İbrâhim Hâcer'le evlendi. Bu evlilikten sahip oldukları çocuklar/torunlar ise şu peygamberlerdir: İsmâil ve Muhammed.

Tevrat'a göre Hz. İbrâhim önce, kısır olduğu ortaya çıkan ve kendisine hiç çocuk vermeyen Sâre ile evliydi. (Tekvin/16:1)

Tekvin (Genesis) Kitabı'ndaki kronolojiye göre Rabb, Hz. İbrâhim'e; hiçbir çocuğu olmadan evvel önemli bir söz verir:

"Ve seni büyük millet edeceğim, ve seni mübârek kılacağım, ve senin adını büyük yapacağım ve sen mübârek olacaksın. Ve seni mübârek kılanları mübârek kılacağım, ve sana lânet edene lânet edeceğim, ve yeryüzünün bütün kabîleleri sende mübârek olacaktır." (Tekvin/12:2-3)

Tekvin'in daha sonraki bir bâbında (16); Sâre'nin Hz. İbrâhim'e bir hizmetçiyi (Hacer'i), kendisine çocuk doğurabilir ümidiyle karısı olsun diye verdiği bize anlatılmaktadır.⁹

Hâcer, Hz. İbrâhim'in ilk evladını; melekler tarafından verilen (Tekvin/16:11) ve "Allah işitir" anlamına gelen *İsmâil*'i doğurdu. Takibeden ondört yılda, İsmâil İbrâhim'in yegâne çocuğuydu.

İsmâil'in doğumundan sonra ve İshak'ın doğumundan önce, Rabb'in İbrâhim'in çocukları olan yeryüzü kabîlelerini mübârek kılma sözü tekrarlandı:

"Bana gelince, işte ahdim seninledir. Ve sen bir çok milletlerin babası olacaksın." (Tekvîn/17:4)

---

⁸ Tekvin'e göre (25:1) Hz. İbrahim (aleyhisselâm), Sâre'nin ölümünden sonra *Ketura* ile evlenmiştir. Mevcut kontekstteki vurgu; yine de Hz. İbrahim'in ilk iki oğlundur. Az sonra görüleceği gibi, onların kutsanmış oldukları hem Kur'an'da hem de K. Mukaddes'te açıkça ifade edilmiştir.

⁹ Kaydetmek gerekir ki; çok sayıda kadınla evlilik (poligami) -bazı peygamberleri de dâhil- İsrâiloğulları arasında alışılmadık bir şey değildir. Hattâ "Rabb'in Dostu", Rab tarafından kutsanan ve sâyesinde soyu da mübârek kılınan (Tekvin/12:2-3, 17:4) Hz. İbrâhim Peygamber de kesinlikle iyi bir nedenle çok evlilik yapmıştır.

Hız. İbrâhîm'i diğêr bir hoş sürpriz bekliyordu. İhtiyarlığında, ilk hanımı Sâre ona başka bir çocuğu; İshak aleyhisselâm'ı doğuracaktı. (Tekvin/21:5-7)

Tevrat bize, kıskançlık nedeniyle Sâre'nin, kocası İbrâhîm'den, İsmâîl'i ve annesi Hacer'i kapıdışarı etmesini istediğini (Tekvin/21:10), İsmâîl'in sonradan Paran sahrasında meskun olduğunu (Tekvin/21:21). haber vermektedir.

Rabb'in, Hız. İbrâhîm'in soyunu kutsama sözü hakîkaten gerçekteşti. Hız. İbrâhîm'in ikinci oğlu İshak vâsıtasıyla; Yakub, Yusuf, Mûsa, Dâvud, Süleyman¹⁰ ve -son İsrâîl peygamberi- İsâ'nın (aleyhimüsselâm)¹¹ dâhil olduğu İsrâîlî peygamberler gelmiştir. Rabb'in sözünün, Hız. İbrâhîm'in İsrâîlî kolu vâsıtasıyla yerine geleceği, Tevrat'ta açık-seçik ve bol bol söylenmiştir. Peki bu ahid, Hız. İbrâhîm'in şeceresinin Hız. İsmâîl'e ait koluyla nasıl gerçekteşti? Ya da, hiç gerçekteşti mi? Veya, hâlâ gerçekteşecek mi?

Evvelâ; Allah ne ahidlerini bozar, ne de onları unuttur. Kayda değer bir şey de; Tevrat'ın İsrâîlî kol hakkında en ince ayrıntıları ihtivâ ederken, İsmâîlî kolu fiilen gözardı etmesidir.

Birkaç atıf dışında burada ve orada¹² Tevrat, *İsmâîloğulları* hakkında gerçekten suskundur¹³.

¹⁰ İslam inancına göre Dâvud ve Süleyman (aleyhimesselâm) Allah'ın iki peygamberiydiler, sadece "kral" değildiler.

¹¹ Kur'an, Hız. İsâ'nın Allah'ın büyük peygamberlerinden biri olduğunu açıkça belirtir. Bu meselenin daha fazla münâkaşası için bkz. Bedevî, Cemal, *Jesus In The Qur'aan*, *Islamic Information Foundation*. (yakında çıkacak).

¹² İsmâîl aleyhisselâm'ın yirmi oğlu vardı ki "Kedar" onlardan biridir (Tekvin/25:13). Kedar'dan sözedilen diğêr yerler ileride ele alınacaktır.

¹³ Bu noktada Abdül-Ahad Dâvud'un bazı tesbitlerini aktarmayı yerinde görüyoruz: "Yahudiler Hız. İsmâîl'in şahsında Kutsal Akdın yapıldığını ve sünnet olmasıyla da bu işin neticelenip tasdik edildiğini çok iyi bildiklerinden, bu peygamberi her zaman için kıskanmışlardır. Yahudi fakih ve âlimleri bu hınçlarından dolayı Kitab-ı Mukaddes'teki birçok bölümü tahrib ve tağyir etmişlerdir. Halbuki Tekvin/2,6-7'de geçen *İsmâîl* adını çıkarıp yerine *İshak*'ı koymak ve '*Senin biricik oğlun*' sıfat ve ibâresini bir tarafa bırakmak; Hız. İsmâîl'in varlığını inkar etmek olduğu gibi, Cenâb-ı Hak ile Hız. İsmâîl arasında yapılmış olan sözleşmeye de açıkça tecâvüz etmek demektir. '*Rab buyurur: Mâdemki sen biricik oğlunu benden esirgemedin, seni ziyâdesiyle mübârek kılacağım; senin zülriyetini gökteki yıldızlar ve deniz kenarındaki kımlar kadar ziyâdesiyle çoğaltacağım*' (Tekvin/22:12,16-17). İşte burada geçen *çoğaltmak* kelimesi, melek tarafından Hâcer'e sahrâda da söylenmiş bulunmaktadır: '*Senin zülriyetini çoğalttıkça çoğaltacağım; çokluğundan sayılamayacaktır... İsmâîl de verimli bir kimse olacak*' (Tekvin/16:10-12). Burada zülriyetinin çok olacağı vâdedilen kişi Hız. İsmâîl olduğu halde Hristiyanlar, Arapçadaki *wefera* ile eşanlamlı olan

KİTÂB-I MUKADDES'TE HZ. MUHAMMED (S.A.V.)

Allah'ın verdiği sözden dönmeyeceği kabul edildiyse (ki bu, Allah'a inanan herkesin imânı için peşinen gereklidir), o zaman geriye iki ihtimal kalıyor:

a) İsrâiloğullarını içine alan böyle bir kutsama (mübârek kılma) sözü yerine getirilmiştir;

b) hâlâ yerine getirilecektir.

Hiz. İsmâil'in sülâlesinden tevhdin son büyük peygamberi Hz. Muhammed (s.a.v.)'in geldiği iyi bilinmektedir ki, onun yeryüzünün her tarafındaki ümmeti toplamı dünya nüfusunun yaklaşık beşte birini teşkil etmektedir.

Hiz. İshak'ın soyu olan İsrâiloğulları asırlar boyu mânevî liderlik ile mübârek kılındılar. Birçok sapma ve Allah'a karşı kendi görevleri hakkında isyanlardan sonra onlara son bir şans, son İsrâil peygamberi Hz. İsâ'nın misyonu aracılığıyla verildi. Hz. İsâ da reddedilince, artık Allah'ın ahdinin bir de *İsmâilî kolda* yerine getirilmesinin zamanıydı. Bu, Hz. İsmâil kanalıyla, Hz. İbrâhim'in torunu olan meşhur peygamber Hz. Muhammed (s.a.v.)'in misyonu sâyesinde **Büyük millet**¹⁴ yapıncaya kadar karanlık kalan koldu. Peygamberliğin ve mânevî liderliğin İbrahim soyunun İsmâil koluna tebdîli, asırları sona erdirdi; Allah'ın, *yeryüzü kabîlelerini, tevhdin babası ve bir ata olarak Yahudi, Hristiyan ve Müslümanlarca kendisine hürmet edilen Hz. İbrâhim aracılığıyla mübârek kılacağı* şeklindeki eski sözü de tamamlandı.

Tarafsız bir insana, kanıt getirmekten öte, yalnızca Hz. İbrâhim, İshak, İsmâil, Mûsâ ve İsâ gibi büyük peygamberlerle Hz. Muhammed (s.a.v.) arasındaki bağlantıyı göstermek kâfi gelir.

---

para fiilinden türeyip *verimli* ya da *mebzûl* anlamına gelen bir kelimeyi, tamânen indî şekilde *yaban eşeği* olarak tercüme etmektedirler. Allah'ın *zürriyeti bol ve bereketli* dediği İsmâil'e *yaban eşeği* demek utanmazlık ve Allah'a karşı saygısızlık değil midir? Bkz. Abdül-Ahad Dâvud, *Tevrat ve İncil'e Göre Hz. Muhammed*, s.36-37. Müellifin Hz. İsmâil'e hakâret içerdiğini söylediği cümleler Tekvin/16:12'de bulunmaktadır. Elimizde mevcut 1976 tarihli ve *Kitab-ı Mukaddes Şirketi* tarafından yayımlanmış Türkçe tercümedeki sözkonusu ifâdeler şöyledir: "*Ve o, insanlar arasında yabânî adam olacaktır; onun eli herkese karşı ve herkesin eli ona karşı olacak, ve bütün kardeşlerinin şarkında sâkin olacaktır.*" Arapça çeviride ise aynı cümleler meâlen şöyledir: "*Yabânî bir insan olur; herkese düşmanlık eder, herkes de ona düşmanlık eder; yabânî şekilde ve tüm kardeşlerine meydan okuyarak yaşar.*" (*el-Kitâbü'l-Mukaddes Tercemetün Tefsîriyye*, Kahire 1994). Yazarı doğrulayan cümleleri ise The Interpreter's Bible'da buluyoruz: "*He shall be a wild ass of a man, his hand against everyman and everyman's hand against him; and he shall dwell over against.*" A.g.e., I/606. (Terc. eden).

¹⁴ Hz. İsmâil'in "Büyük millet" (Great nation) yapılacağına dair özel atıf, Tekvin'de görülmektedir. (21:13,18). Bu anahtar ayetler ileride ele alındı.

Eğer Hz. Muhammed (s.a.v.)'in gelişi hakkındaki bu tür gaybî haberler bu kadar ortadaysa, milyonlarca Kitab-ı Mukaddes okuyucusu nasıl oluyor da böyle bir neticeye varamıyor?

Diğer sebepleri şimdilik bir kenara koyarsak; öyle görünüyor ki hatalı görüşler ve yanlış yorumların biraraya gelişi, bu durumdan kısmen sorumludur.

Şimdi bu görüşlerin bazılarını tahlil edelim:

Allah'ın İbrâhim'le Ahidleşmesine İsmâil'in de Dâhil Edilişine İtirazlar

Hz. İsmâil ve onun soyu, Allah'ın sözü ve ahdinden istisnâ edildi mi?

Bu soruya yaygın hatâ, hâlâ *evet* cevâbını veriyor. Buna birkaç neden gösterilmiştir:

a) Hz. İsmâil, Hz. İbrâhim'in meşrû oğlu değildi.

The Interpreter's Bible'in yorumlarına göre:

"İsmâil, İshak gibi İbrâhim'in evlâdıdır. Fakat İshak nihâî ahdin çocuğudur; hakîki zevce olan Sâre'den doğmadır. İsmâil ise köle kızıdan (câriyeden) olmuştur. İbrâhim'in neslinden gelmesine rağmen yine de doğru olan, onun meşrû oğuldan ayrı tutulmasıydı."¹⁵

Bu çıkarım ne mantîken, ne ahlâken ne de başka bir şekilde bizzat Tevrat'ın elde mevcut versiyonlarındaki temellere dayanamaz. Kanıt olarak gösterilen; Hâcer'in köle olması durumu, onu Hz. İbrâhim'in meşrû hanımı olmaktan alam koymuştur? Niçin o "hakîki" zevce değildir? Ve eğer o Sâre gibi "hakîk" zevce değildiyse, ne tür bir zevce idi?

Tevrat'ın metni *-sonradan sokuşturma ve değiştirme ihtimallerine dayanmıyoruz-* böyle bir iddiâda bulunmamaktadır. Tekvin/16:3'de Hâcer, Hz. İbrâhim'in "karısı" olarak anlatılmıştır.¹⁶

Eğer Hâcer Hz. İbrâhim'in meşrû karısı idiyse; oğlu İsmâil'in meşrûiyetini artırmaya hiçbir mahal kalmaz. Gerçekten Tevrat,

¹⁵ The Interpreter's Bible, Abingdon-Cokesbury Press, New York, 1952, I/605. (Bu eser, 125 kadar bilginin katılımıyla hazırlanmış, 20 büyük ciltten müteşekkil bir Kitab-ı Mukaddes tefsiridir. Kitabın yorum yönetmenliğini George Arthur Buttrick, yayın yönetmenliğini ise Nolan B. Harmon üstlenmişlerdir. Terc. eden)

¹⁶ "Ve İbrâhim'in karısı Sâre, câriyesi Mısırlı Hâcer'i aldı, Kenân diyârında on yıl oturduktan sonra kocası İbrâhim'e, karısı olmak üzere verdi."

KİTÂB-I MUKADDES'TE HZ. MUHAMMED (S.A.V.)

İsmâil'den İbrâhim'in evladı olarak sözetmektedir¹⁷ ki, o İbrâhim'in ilk doğan çocuğudur.

Hâcer bir câriyeyse bile, bu, oğlu İsmâil'in hak ve imtiyazlarına tesir eder mi?

Bunun cevâbı bizâtihi Tevrat'ta bulunabilir. İbrânî âdetlerinde ilk doğan oğul, şeref ve hattâ miras bakımından iki misli hisse alır; ve bu hak annesinin statüsü nedeniyle değiştirilmezdi¹⁸.

T. I. Bible'da Tesniye/21:15-17 hakkında şu izâhatı okuyoruz:

"Yine de ilk evlâdın hukûku, eskiden kalma bir tasvîbe sahipti. Ve bu kabul edildiği sürece adâlet, en büyük oğlu haklarından mahrûm edecek açık bir iltimâsa müsâde edilmemesini gerektirmiştir."¹⁹

Şu da kaydedilmelidir ki; Allah, talihsiz bir kölelik hâli yüzünden insanoğlunun mânevî ve beşerî vasıflarıyla uğraşmayı kabul etmediği gibi, kavmî ve irkî üstünlüğe/seçkinliğe dayalı tutumları da kabul etmez. Hz. İsmâil'in ikinci derece statüsünün, annesinin ikinci derece sosyal konumu yüzünden olduğu şeklindeki yanlış düşünce, sâdece Yahudi hukukuna değil (meselâ Tesniye/21:15-17), aynı zamanda Allah'ın, ona her inanan kimse tarafından aziz tutulan vahyinin, ahlâkî, insanî ve evrensel tabîatına da aykırıdır.

b) Sadece İshak, söz ve ahdin oğluydu.

Bazen Tekvin Kitabı'ndaki şu âyetlere atıf yapılmıştır:

"Fakat... İshak'la ahdimi sâbit kılacağım." (Tekvin/17:21)

"Senin zürriyetin İshak'da çağırılacaktır." (Tekvin/21:12)

¹⁷ Meselâ bkz. Tekvin/21:13. Diğer âyetlerde İsmâil, İbrâhim'in oğlu olarak isimlendirilmiştir: "Ve Hâcer İbrâhim'e bir oğul doğurdu; ve İbrâhim Hâcer'in doğurduğu oğlunun adını *İsmâil* koydu". (Tekvin, 16:15). "Ve oğulları İshak ve İsmâil, onu .... gömdüler." (Tekvin, 25:9)

¹⁸ Tesniye/21:15-16'daki cümleler şöyledir: "Eğer bir adamın, biri sevilen öteki nefret olunan iki karısı varsa, fakat her iki kadının kendisine doğurduğu oğullardan ilki nefret olunan kadından ise; malını miras olarak oğullarına böldüğü günde, nefret edilen kadından olan oğlu üzerine sevilen kadından olan oğluna ilk oğulluk hakkını veremez." Bu açık delile rağmen, Abdü'l-Ahad Dâvud'un parmak bastığı üzere (a.g.e., s.41-42), Tekvin/25:29-34'deki Hz. İshak'ın ilk oğlu Esav'ın, büyük evlatlıktan doğan hakkını kardeşi Yakub'a bir tabak çorbaya satması hikâyesi, Hz. İsmâil'e layık görülen kötü muâmeleyi haklı çıkarmak için icâd edilmiş iğrenç bir oyundur. Ayrıca buradaki ifâdeler Tekvin/33:3 ile de çelişmektedir. Zira orada Hz. Yakub'un, âbisi Esav önünde yedi kere eğildiği ona *efendim* diye hitâb ettiği kayıtlıdır. (Terc. eden)

¹⁹ The Interpreter's Bible, II/461.

Burada ilginç bir soru ortaya çıkıyor: Acaba Tekvin Kitabı'nın yazar(lar)ı bu ifâdeleri, İsrâil halkından olması hasebiyle kendi kabilesini kayırmak için mi ilâve etti?

T. I. Bible'a göre:

"İsrâiloğullarının çoğu, yeryüzündeki bütün milletlere eşit olarak Rab olacak bir Allah istemedi. Tarafsız kudsiyeti olacak birini de istemediler. Onlar, kendilerini sevecek bir Rab istediler. Bu nedenle Tesniye Kitabı'nda, İsrâilli olmayan tüm Filistin halkının toptan imhâsına dâir istekleri (7:2) ve bu emrin yerine getirilmesine dâir sert cümleleri okuyoruz (20:10-17)."²⁰

Vahyin sözde **orijinal** olan metnine sokulan ilâvelerin bulunması ihtimâli, *T. I. Bible*'ı yayımlayan ve ona yazı hazırlayanlar gibi Hristiyanlığa gönülden inanan âlimler de dâhil²¹ pekçok İncil âliminin kolayca kabul ettiği bir meseledir.

Örneğin Tekvin/16:3'de Hâcer'le ilgili olarak görülen **Mısırlı** (Egyptian) kelimesinin sokuşturma olmasından şüphe edilmekte, Hâcer'in gerçekte bedevî olup Mısırlı bir kadın olmadığı zannedilmektedir.²²

Böyle bir ihtimâle ilâveten; eğer Tekvin/17:21 ve 21:12'de de sokuşturma ihtimâli bulunmasaydı, onlar kendi kendilerine Hz. İsmâil'i kesin olarak Rabb'in sözü ve ahdinden hâriç tutmazlardı.

²⁰ A.g.e., I/575. Okunması işaret edilen, Tevrat'taki iktibaslar şöyledir: "Allah'ın Rabb onları sana teslim edeceği ve sen onları bozguna uğratacağın zaman; o zaman onları tamamen yok edeceksin; onlarla ahitleşmeyeceksin ve onlara merhamet etmeyeceksin." (Tesniye/7:2). "Bir şehre, ona karşı cenketmek için yaklaştığın zaman, ona barış teklif et. Ve eğer o sana sulh cevâbı verir ve kapılarını sana açarsa; işte o zaman içinde bulunan tüm ahâlî sana zorunlu işçi olacaklar ve sana kulluk edecekler. Ancak eğer seninle musâlaha yapmaz da sana karşı savaş yapmaya kalkarsa, o zaman onu muhâsara edeceksin; ve Allah'ın Rabb onu senin eline verdiğinde, onun her erkekini kılıçtan geçireceksin, falat kadınları ve küçük çocukları, sığırları ve şehirdeki başka herşeyi, ve şehrin tüm ganîmetini kendin için çapul edeceksin. Ve Allah'ın Rabb'in sana verdiği, düşmanlarının malından faydalanacaksın. Senden çok uzakta olup bu milletlerin şehirlerinden olmayan bütün şehirlere de böyle yapacaksın. Ancak Allah'ın olan Rabb'in miras olarak sana vermekte olduğu bu kavimlerin şehirlerinde, nefes alan hiçkimseyi sağ bırakmayacaksın. Fakat onları; Hittîleri, Amorîleri, Kenânlıları, Perizzîleri, Hivîleri ve Yebusîleri, Allah'ın Rabb'in buyurduğu gibi tamâmen yok edeceksin." (Tesniye/20:10-17). (*Bu yok etmenin sebepleri Samuel I/15:2-3'de zikredilmiştir. Terc. eden).

²¹ Interpreter's Bible'm girişinde şu kaydedilmektedir: "... O nedenle yayıncı ve yazarlarımız, inancın koruması altındaki insanlar olarak, büyük bir iştiyakla itiraf ederler ki; Rab İsa, biz insanlar için ve kurtuluşumuz için indi... ve insanoğlu yapıldı." İncil, "semâvî hakîkatin şu anki mücizesi" olarak da tanımlanmıştır. Bkz. The Interpreter's Bible, I/XVII, XVIII.

²² The Interpreter's Bible, I/604.

KİTÂB-I MUKADDES'TE HZ. MUHAMMED (S.A.V.)

Her iki âyet de, Rabb'in ahdinin ve nübüvvet neslinin, Hz. İbrâhim sülâlesinin başlıca İsrâîlî kolunda olduğu yüzyıllar boyu uzanan *yakın geleceğe* nisbetle anlaşılabilir. Böyle bir sınırlama, yine de, Hz. İsmâil'in soyunu tamâmen mahrum etme anlamına gelmez ya da bunu îmâ etmez. Bu iki âyet (Tekvin/17:21 ve 21:12), aynı Kitaptaki (Tekvin) başka âyetlerin bağlamında incelendiği vakit, İsmâiloğullarının da Rabb'in sözü ve O'nun İbrâhimle arasındaki ahdi içine alındığı açıkça ortaya çıkar. Şöyleki: I) Rabb'in İbrâhimle ahidleşmesi, (sonradan) herhangi bir çocuğu olmadan önceydi. (Tekvin/12:2-3). Bu ahid, İsmâil'in doğumundan sonra, ve İshak'ın doğumundan önce yinelenmiştir. (Tekvin/17:4).²³ II) Tekvin'in 21. bâbının 12. âyeti, İbrâhim'in zürriyetinin İshak'da çağırılacağını bildirirken, hemen sonraki âyet (21:13) İsmâil'i İbrâhim'in zürriyeti olarak kabul eder. III) Mâdeniki İshak aynı Kitapta (Tekvin) mübârek kılınmıştır, öyleyse İsmâil'de açık şekilde kutsanmış ve bundan dolayı Rabb'in ahidine dâhil olmuştur.

"... Cârîyenin oğlunu (İsmâil) da bir millet edeceğim, çünkü o senin zürriyetindir." (Tekvin/21:13)

Yukarıdaki söz, birkaç âyet sonra ayrıca onaylanmıştır:

"Kalk, çocuğu kaldır ve onu kendi elinde tut; çünkü onu büyük bir millet yapacağım." (Tekvin/21:18)

Burada kaydedilmelidir ki, Allah **büyük**lükden sözettiğinde sâdece rakamlardan bahsetmez. *Büyük*lük O'nun kendi kriterine göre, îmâna dayalı herşeyin üstünde, mânevî miras ve dînî önderliktir.

c) Ahitleşilen oğul, İshak veya İsmâil'den sadece biri olmak zorundadır. Bu, belirgin şekilde şöyle dile getirilmiştir:

"İsmâil, ahdin mirasçısı olarak bir kenara bırakıldı. İbrâhim'in en büyük oğlu sanılan (supposed) İsmâil'in ilâhî sözün vârisi olamayışının nedeni; J2'de Hâcer'in çocuğun doğumundan önce hicreti ile (bab.16), E'de Hâcer'in çocuğuyla birlikte kovuluşu ile (Tekvin/21:9-21) izah edilmiştir..."²⁴

²³ Tekvin'in 17. bâbını yorumlarken The Interpreter's Bible, bu noktada Hz. İbrâhim'e üç şeyin vadedildiğini ifâde eder: birçok milletlerin babası olacağı; Rabb'in İbrâhim'e ve ondan sonra gelecek zürriyetine Allah olacağı; bütün Kenân diyarını ebedî mülk olarak vereceği. A.g.e., I/609-611.

²⁴ A.g.e., I/615. (Tevrat'ın ilk beş kitabı olan Tora/Pentatök metninin üç farklı rivâyeti bulunmaktadır. Bunlardan ilki "Yahviste" metnidir. Bu metinde Allah, "Yahve" diye adlandırıldığı için böyle denir. M.Ö. tahminen 10. y.y.'da yazıldığı tahmin edilmektedir. Kâinâtın yaratılışından Hz. Yakub'un ölümüne kadarki dönemi işleyen Yahviste metni, A. Lods'un 1941'de tesbit ettiğine göre aslında üç

Biri bu noktada sorabilir: I) İlahî ahdin vârisi, niçin sâdece bir tek çocuk olmalıdır? Şimdiye kadar tartışılan deliller karşısında, neden iki oğul da olmasın? II) Hangi ilâhî adâlet, kendisi henüz doğmadan önce annesi hicret etti diye, suçsuz bir çocuğu cezalandırır? (Özellikle bu hicret, Sâre'nin kıskançlık ve kötü davranışıyla teşvik edildiyse!) III) Bu nasıl ilâhî adâlettir (veya sağduyudur)ki, masum bir çocuğu hem kendisi hem de Sâre'nin egosunu tatmin ve kıskançlığını takdis etmek için "kovulmuş" annesi sebebiyle cezalandırır? Yoksa Sâre, kendi isteklerini Allah'a da mı zorla kabul ettiriyordu?²⁵

İsmâil Ve Sâre Niçin Kovuldu?

Müslümanlar da (Hz. İbrâhim'in hanımı) Hâcer'in ve oğlu İsmâil'in farklı bir yere yerleştiklerine inanıyorlarsa, o halde hikâyeye hakkında onların versiyonu nedir? Ve bunun Tevrat versiyonuyla mukâyesesi nasıldır?

*İslâmî Versiyon*²⁶

---

ayrı kaynaktan gelmektedir. İşte yukarıda J2 denilerek bunlardan ikincisi kastedilmiştir. Hz. İbrâhim, Yakup ve Yusuf'a ilgili olaylardan bahseden ve diğerine göre daha kısa bir dönemi kapsayan "Elohiste" metinde ise Allah, "Elohim" diye adlandırılmıştır. Yazıldığı devir diğerinden takriben 1-1.5 asır sonraya rastlar. Buna da E harfiyle işaret edilmiştir. İkisinden başka bir de, Kudüs Mâbedindeki din adamları -aynı zamanda Hezekiel'in mânevî vârisi olan kâtipler- tarafından hazırlanan "Sacerdotale" metni bulunmaktadır ki, yine yaratılıştan başlayıp Hz. Yakub'un ölümüyle sona eren kısmı içermektedir. M.Ö. 587-538'deki ikinci Babil-sürgünü müteâkip yazılmıştır. Bkz. Bucaille, Maurice, *Kitab-ı Mukaddes, Kur'an ve Bilim*, s.25-26,32. Terc. eden)

²⁵ Sonradan Hristiyan olan Yahudi fıkıhçısı St. Pavlus, yazarın buraya kadar önümüze koyduğu soruları, kendi vicdânına hiç sormamış olsa gerek ki, Galatyalılara yazdığı mektupta (4:21-31) Hz. İsmâil ve annesi Hâcer hakkında hürmetsiz sözler sarfetmekte; Hâcer'i kurak "Sînâ Çölü"ne, Sâre'yi ise "yukarıdaki Kudüs"e benzetmektedir. Devam eden cümlelerde ise, Hz. İsa için de inkar kabilinden sözler sarfetmiştir. Bkz. Abdü'l-Ahad Dâvud, a.g.e., s.38-39,101. (Terc. eden)

²⁶ İslâmî versiyona göre, Hâcer ve İsmâil'in Paran'da yerleştirilmesini, Sâre'nin kıskançlığı hareketine geçirmiş değildir. Bu konu daha sonra ele alınacaktır. Yukarıda geçen alıntı (I/615) hakkında ilginç bir soru şudur: Eseri yayımlayanlar Hz. İsmâil'den, Tevrat kendisini bir "gerçek" olarak takdim ediyorken, niçin Hz. İbrâhim'in en büyük oğlu "zannedilen" olarak bahsediyorlar? Burada "varsayım"a mahal var mıdır? İnsan bunun *İsmâiloğullarına* karşı takınılan olumsuz tavırların bir örneği olup olmadığını merak ediyor. (The Interpreter's Bible'ı yayımlayanların I/575'de telâşa düşmüş görünmemeleri aynı önyargının devamıdır.) Bununla birlikte itiraf edilmelidir ki, bazı yerlerde önyargısız açıklamalar yapılmıştır. Meselâ Tekvin/17:4 hakkında verilen izâhatta şöyle denilmektedir: "Rabb'in ilk sözü, İbrâhim'in birçok milletlerin babası olacağı idi. Bu atif sâdece İsrâil'e değil, aynı zamanda *İsmâililere*, Edomîlere, kendilerine adlarını veren ataların Tekvin/25:2-4'de sıralandığı milletlere, vesikaların İbrâhim'in zürriyeti olarak iddiâ etmiş olduğu herkese yapılmıştır." The Interpreter's Bible, I/609.

KİTÂB-I MUKADDES'TE HZ. MUHAMMED (S.A.V.)

Hız. İbrâhim, Hâcer ve bebeği İsmâil'i Arabistan (Paran)'da çorak ve ıssız muayyen bir yere; Mekke'ye götürmek üzere Allah'tan emir aldı. Kur'an-ı Kerim'de Hız. İbrâhim'in şöyle dediği nakledilmiştir:

"Ey Rabbimiz! çoluk çocuğumun bir kısmını, ey Rabbimiz namazı dosdoğru kılabilsinler diye senin kutsal evinin (Kâbe'nin) yanında ekimsiz bir vâdiye yerleştirdim. Artık sen de bir kısım insanların gönüllerini onların sevgisiyle doldur ve onlara meyvelerden rızık ver; umulur ki bu nîmetlere şükrederler." (İbrâhim/37)

Hız. İbrâhim, Hâcer ve İsmâil'i böylesi çorak bir sahrâda yapayalnız terkedeceği sırada Hâcer: "Bizi nereye bırakıp gidiyorsun?" diye üzüntüyle bağırdı. Soru üç kez tekrarlandıysa da, Hız. İbrâhim'den hiçbir cevap gelmedi. Hâcer sonra tekrar sordu: "Bunu sana Allah mı emretti?". Hız. İbrâhim "Evet" dedi. Allah'a tam bir inanç ve güven içinde Hâcer şöyle mukâbele etti: "Öyleyse, O bizim kaybolmamıza müsâde etmez."

Hâcer susuz kalınca *Safâ* ve *Merve* denilen iki küçük tepe arasında su aramak veya oradan geçen herhangi bir yolcu bulmak için aceleyle koşturmaya (hervele) başladı. Yedi kez başarısız şekilde koşturmadan sonra Hâcer, ağlayan ve ökçeleriyle yeri tekmelemekte olan bebeği İsmâil'i kontrol etmek için geri döndü. İşte sonu apaçık ölüm olan bu çâresizlik ânında, âniden İsmâil'in ayağının altından dışarıya bir su pınarı fişkirdi. Bu pınar, sonraları Zemzem kuyusu olarak tanınmaya başlamıştır. Su çöl hayâtının en önemli ögesi olduğu için bazı bedevîler, kuyunun etrâfına; zamanla Arabistan'ın en önemli şehri olacak Mekke'ye yerleşmeye başladılar. Yüzyıllar sonra Hız. İsmâil'in neslinden, Allah'ın son peygamberi; son İsrâilî peygamber Hız. İsâ'nın misyonundan 5 asır kadar sonra Mekke'de doğan, Hız. Muhammed (s.a.v.) geldi.²⁷

Şu zamâna kadar *Safâ* ve *Merve* tepelerinin hâlâ kolayca tanınabilir olması enteresandır. Gerçekten de bu iki tepe arasında koşturmak, her yıl sayısız hacı tarafından yerine getirilen dînî ibâdet olan Hacc'ın bir parçasıdır. Aslında bu ibâdet, bir ölçüde Hâcer'in; Hız Muhammed (s.a.v.)'in gelişinden çok önce tâ Hız. İsmâil'in yaşadığı zamana dayanan su arayışını anmak için yapılır. Keza, mûcizevî şekilde bebeğin ayağının altından

²⁷ Bu, İbrâhim'in şu duâsının ilâhî bir karşılığı idi: "Ey Rabbim! Beni ve soyumdan gelecekleri namazı devamlı kılanlar eyle. Ey Rabbimiz! duâmı da kabul et." (İbrâhim/40). İslâm'ın bir müslümana, günde en azından beş vakit muntazam namaz kılmasını emrettiğini kaydetmeliyiz. Bu namazların herbiri, Hız. İbrâhim ve onun zürriyetine (âline) takdis duâsını içermektedir. (Tekvin/12:3'le kıyasla). Hız. İbrâhim'in daha açık bir duâsı şöyledir: "Ey Rabbimiz! Onlara kendi içlerinden, senin âyetlerini kendilerine okuyacak, onlara kitap ve hikmeti öğretecek; ve onları temizleyecek bir elçi gönder. Her zaman üstün gelen, herşeyi yerli yerince yapan (aziz-hakim) yalnız sensin." (Bakara/129).

fişkırın Zemzem'in kuyusu, hâlâ suyla kaynamaktadır. Mekke'ye gelen yüzbinlerce (son zamanlarda yaklaşık iki milyon) hacı yıldan yıla, başka pekçok kişi ise yıl boyunca ondan içmektedir.

İncil Versiyonu²⁸

İbrâhim'in ilk hanımı Sâre, Hâcer'i ve oğlu İsmâil'i kıskanıyordu. İsmâil bir câriyenin oğlu olduğundan, kendi oğlu İshak'la birlikte mirastan pay almasını istemedi. O, birlikte oynarlarken İsmâil'in, küçük kardeşi İshak'a yaptığını bir küçük düşürme olarak anladığı için özellikle kızgındı. Bu olay, İshak süttten kesildikten sonra meydana gelmişti.

İbrâhim, karısı Sâre'ye boyun eğdi; ki Sâre'nin "câriyeyi" ve oğlunu kovması isteği Allah tarafından onaylanmış, Allah İbrâhim'e: "Onun sözünü dinle" demişti.

Bir sabah İbrâhim kalktı, karısı Hâcer'e erzak ve su vererek çocuğu İsmâil'i onun sırtına yerleştirdi, ve ikisini Güney Filistin'deki Ber Şebâ (Beer Sheba) Çölü'ne bıraktı. Suyu biten Hâcer, orada öylece oturup çocuğunun ölümüne seyirci kalmaya dayanamadı. Önünde bir melek belirdi ve ona bir su pınarı gösterdi; o da gitti ve çocuğa su getirdi. Bundan başka melek ona şöyle dedi: "Kalk, çocuğu kaldır ve onu kendi elinde tut; çünkü onu büyük millet yapacağım."²⁹

İsmâil Paran çölünde oturdu³⁰. Yirmi oğul babası oldu ki, onlardan biri Kedar adını almıştır.³¹

İki Versiyon Arasındaki Benzerlikler

Bu tradisyon, İslâmî versiyonla nasıl mukâyese edilir? İki anlatım arasında en azından üç benzerliğin bulunduğu görülüyor:

I) Hâcer ve İsmâil'in Filistin'den uzaklaştırılıp *Paran Çölü*'nde yerleşmeleri;

II) Hâcer'in susuz kalıp oğlu İsmâil'in hayâtı hakkında kaygılanması;

III) Hiç beklenmedik bir anda, oğluna, onun hayâtını kurtarmak için vereceği suya kavuşması.

²⁸ Tekvin/21:9-21.

²⁹ Tekvin/21:18.

³⁰ Tekvin/21:21.

³¹ Tekvin/25:13.

İki Anlatım Arasındaki Farklar

İslâmî versiyona göre;

Hacer ve Hz. İsmâil, Hz. İbrâhim'e ilâhî plânın bir parçası olarak verilen, özel/sarîh bir ilâhî emir sebebiyle uzaklaştırıldılar. Zamânı gelince peygamberlik, son İsrâîlî peygamber Hz. İsâ'nın kendi kavmi tarafından reddedilişinden sonra, İsmâiloğullarına geçecekti.

Hâcer ve Hz. İsmâil, *Beer Şeba*'ya değil Arabistan çölüne (yani Mekke'ye) götürüldü.

Bu hâdise, Hz. İsmâil henüz bebekken ve Hz. İshak'ın doğumundan önce meydana gelmiştir; sonra değil. Bu da, farklılıkların ilkinde ifâde edilen, Hâcer ve Hz. İsmâil'in zâhirî sürgününün gerçek sebebinin bir başka ispâtıdır.

Farkların Analizi

Bu ayrılıkların uzlaştırılması mümkün müdür? Şimdi son fark üzerinde dikkatle düşünelim; yani bu olay İshak'ın doğumundan önce mi, yoksa sonra mı gerçekleşti?

Eğer Tevrat'ta anlatılanı kabul edersek, birtakım çelişki ve tutarsızlıklarla karşılaşırız.

Tekvin/21:14-19 daki hikâkeyeye göre, İsmâil'in o sırada küçük bir bebek olduğu son derece açıktır. Bu ifâdenin ispâtı şöyledir:

Tekvin/16:16'ya göre, İsmâil doğduğunda İbrâhim 86 yaşındaydı. Ve Tekvin/21:5'e göre, İshak doğduğunda İbrâhim 100 yaşında idi. Böylece İsmâil'in, küçük kardeşi İshak doğduğu sırada 14 yaşında olduğu ortaya çıkmaktadır.

Tekvin/21:8-19'a göre hâdise, İshak'ın sütten kesilişinden sonra vukû bulmuştur. Kitab-ı Mukaddes âlimleri bize, "çocuğun 3 yaş civarında sütten kesildiğini" haber vermektedirler.

Bundan, Hâcer ve İsmâil alınıp götürüldüklerinde, İsmâil'in 17 yaşında bir yetişkin olduğu anlaşılıyor.

Halbuki İsmâil'in, Tekvin/21:14-19'da çizilen portresi küçük bir bebeğe aittir; yetişkine değil. Niçin?

Biricisi: *T. I. Bible*'a göre, Tekvin/21:14'ün orijinal İbrânîcesi: "... ve çocuğu onun omzu üzerine koydu." şeklindedir (... and put the child upon

her shoulder). Aynı metin, Tevrat'ın musahhah (gözden geçirilip düzeltilmiş) standart baskısında da verilmiştir.

Bir anne, 17 yaşındaki bir delikanlıyı "omzunda" nasıl taşıyacaktır? Bir bebek! olması gereken İsmâil, kesinlikle annesini taşıyabilecek kadar güçlüydü!

İkincisi: Tekvin/21:15'de bize, Hâcer'in çocuğu çalılardan birinin altına "attığı" anlatılmaktadır. Bu Tevrat metnine göre bir kere daha, İsmâil yetişkin değil, bebek olmalıdır.

Üçüncüsü: Tekvin/21:16'da Hâcer'in, gözleri önünde çocuğunun ölümünü görmemek için uzağa oturduğu söylenmektedir. Bu, gözü önünde ölmekte olan annesi hakkında kaygılanmaya muhtemelen gücü yeten 17 yaşında iriyarı bir gencin târifi midir? Yoksa küçük âciz bir bebeğin, veya en fazla küçük bir çocuğun tavsîfi midir?

Dördüncüsü: Tekvin/21:17-18'e göre Melek Hâcer'e: "Kalk, çocuğu kaldır!" demiştir. Bir kadın tarafından "kaldırılmaya" münâsîp olan 17 yaşında genç bir adam mıdır? Yoksa bu, küçük bir çocuk veya bebeğe mi işârettir?

Beşincisi: Tekvin/21:19'da, Hâcer'in kırbayı su ile doldurup çocuğa içirdiği anlatılmaktadır. İnsan, anne yerine 17 yaşındaki güçlü genç bir adamın gidip annesine su getirmesini bekleyecektir.³²

Yukarıdaki analiz, -daha evvel açıklandığı üzere- bazı gerçekleri ihtivâ eden Kitab-ı Mukaddes'te, ancak daha sonraki otantik vahyin (Kur'an'ın) açıklığa kavuşturabileceği beşerî ilâve ve silinti kanıtlarının da bulunduğu şekilde kaçınılmaz bir sonuca götürmektedir. Bu olay cereyan ettiği vakit Hz. İsmâil'in bir bebek olduğu Hz. İshak'ın ise henüz doğmadığı şeklindeki hikâyenin İslâmî versiyonu A'dan Z'ye tamâmen tutarlıdır. Bu tutarlılık ve insicâm, gerek yüzyıllar boyu eski gelenek tarafından, gerekse Hâcer ve Hz. İsmâil'in yerleştikleri Mekke'de mevcut bugünkü mekanlar tarafından teyid edilmiştir. Bu, onların Arabistan (Paran)'da yerleşmelerinin arkasındaki gerçek sebebin, Sâre'den kaynaklanan bir zorlama, kıskançlık, ego ya da ırkî üstünlük duygusu olmayıp; aksine yalnız ve yalnız Allah'ın bir plânı olduğuna delâlet eder.

³² Hristiyan perspektifinden ilginç ve de konuyla ilgili bir yorum, Tekvin/21. bâbın izâhında yapılmıştır: "... Allah, çocuğun sesini bulunduğu yerden işitti... cümlesi, 19. âyette zikredilen, İsmâiloğulları arasında kutsal bir mahal sayılan kuyunun yerine telmih (îmâ) dir.". The Interpreter's Bible, I/639. İsmâiloğulları arasında son derece kutsal olan kuyu mahallinin, Mekke'deki Zemzem kuyusu olduğu kaydedilmiştir.

Bu meselenin sadece Hz. İsmâil'in hikâyesi konusundaki çelişkiye bir örnek olmadığına işâret etmek yerinde olur. *T. I. Bible*, Hâcer ve Hz. İsmâil'in Tekvin/21:14-19'daki hikâyesini daha önceki bölümle (Tekvin/16:1-16) karşılaştırıyor ve şu sonuca varıyor: "Tekvin Kitabı'ndaki her iki kıssanın da muhtevâsı birbirine çok benzemekle birlikte, tutarsız olacak şekilde yeterince farklıdır; ki bu, derleyicilerin İsrâil kavmi içinde yerleşmiş herhangi bir tradisyonu fedâ etme konusunda gösterdikleri pekçok çekingenlik örneğinden biridir."³³

Allah'ın İsmâil Ve Zürriyeti İle Yaptığı Ahdin Alâmeti

Tekvin/17:10-14'e göre sünnet olmak, Allah ile yapılan ahdin alâmeti ve çoktanrıçılıktan arın(dır)manın işâreti sayılmıştır.

Sünnet olmanın önemi, bunun yalnızca zâhirî bir fiil olmadığına işâret eden Kitab-ı Mukaddes âlimleriince de yinelenmiştir:

"Bu, İsrâil'in seçilmiş bir millet olduğuna dâir O'nun alâmeti ve mührüdür. Sünnet sâyesinde insan hayâtı, değerini Allah'ın isteklerini mutlaka yerine getirmenin yüksek şûurundan alan büyük bir his birliğine bağlanmıştır."³⁴

Bu tasvir, Tekvin/17:23-27'ye mürâcaatla tamamlanmaktadır ki orada bize, İbrâhim'in İsmâil'i ve evinde doğmuş olan tüm erkekleri alarak hepsini sünnet ettiği haber verilmektedir. Bunun yorumunu yaparken *T. I. Bible*, İsmâiloğullarının ve Hz. İbrâhim'in diğer çocuklarının "bir şekilde İbrâhim'le yapılan ahitleşmeye ortak olduklarını" itirâf eder.³⁵

Dikkate şâyandır ki; hem Hz. İsmâil'in torunu Hz. Muhammed (s.a.v.) hem de onun ümmeti, bugüne kadar bu ahde sâdik kalmışlardır. Sünnet olmak her erkek müslümâna emredilmiştir. *T. I. Bible*'in tâbirini kullanırsak; bu, inançlarını *politeizmin* her şeklinden temizlemek, dedeleri Hz. İbrâhim'in saf ve gerçek *moñoteizmini* yeniden kurmak için verdikleri sözden dolayı *İsmâiloğullarının da* Rabb'in ahdinin bir parçası olduklarına dâir O'nun "alâmeti ve mührü" olduğu anlamına gelmez mi? Onlar Hz. İbrâhim'in ahdine, sünnet olmamak için bahâneler arayanlardan daha sâdik değil midirler?

Şüphesiz dünya üzerindeki birçok millet, Hz. İbrâhim sâyesinde mübârek kılınmıştır (kutsanmıştır). İbrâhim'e en yakın olanlar, onun

³³ The Interpreter's Bible, I/604.

³⁴ A.g.e., I/613.

³⁵ A.g.e., I/616.

öğrettiği *tevhîd*'in saflığına ve evrensel gâyesine, onun Allah ile yaptığı ahitleşmenin "alâmeti ve mührü"ne en yakın olanlar, artık şimdi Hz. İsmâil'in seçkin torunu Hz. Muhammed (s.a.v.)'in takipçileri (ümmeti) arasında bulunmaktadır. Hattâ bu kan akrabalığının ötesinde, şüphesizdir ki, Hz. İbrâhim'le kurulacak daha önemli akrabalık Allah'ın sözlerine imân etmekle olanıdır.

"İbrâhim ne Yahudi ne de Hristiyandı; fakat o, imânında samîmî ve Allah'ın emrine boyun eğen (hanîf) bir müslüman idi, O Allah'a başka ilahları eş koşmadı (müşriklerden değildi). Şüphesiz insanlar arasında İbrâhim'e en yakın (akraba) olanlar, ona uyanlar ve şu nebî (Muhammed) ve bir de imân edenlerdir. Allah imân sahiplerini himâye edendir." (Âl-i İmrân/67-68)

Uzun Süre Beklenen Peygamberin Soyuna Hakkında Diğer Bir Delil

Yukarıda geçen tartışma, İsmâil'in torunu olan Hz. Muhammed'in dünyaya gelişinin (Tekvin/21:13,18'de) İbrâhim ve Hâcer'e verilen sözün gerçekten yerine getirilmesi olduğunu kanıtlamaya yeter de artar.

En ufak bir şüphe bırakmayan başka bir kanıt da *İşaya Kitabı*'nda (bâb.11:1-2) bulunmaktadır:

"Ve işte Yesse'nin (Jessie) gövdesinden bir dal çıkacak, ve onun köklerinden bir fidan yetişecek. Ve Rabbin Rûhu, hikmet ve anlayış rûhu, öğüt ve kuvvet rûhu, bilgi ve Rab korkusu Rûhu ona dayanacak. (onun üzerinde duracak)."

Bu bâbta verilen profil, bir peygamber, bir devletadamı, bir hâkim ve Yesse'nin torunlarından olacak bir şahsa âittir. Peki Yesse kimdir? Ve bu târiflere uyan kimdir?

Bazıları Yesse'nin Dâvud'un babasına atıf olduğunu iddiâ etmişlerdir.

Bununla birlikte *Encyclopedia Biblica*'da şunu okuyoruz:

"Jesse İsmâil'den kısaltmadır."³⁶

Hız. İsmâil'in "gövdesinden" gelip de peygamber, devletadamı ve hâkim olan tek kişi Hz. Muhammed (s.a.v.)'dir.

³⁶ Cheyenne, *Encyclopedia Biblica*, "isimler (names)" başlığı altında. Eğer bu haber İsa aleyhisselâm hakkında olsaydı, sadece "Dâvud'un gövdesinden" denirdi. Eski Ahit'te çok daha fazla öne çıkan sîmâ babası değil de Hz. Dâvud'un kendisidir. Hz. İsa'yı Hz. Dâvud'un torunu olarak isimlendiren bazı İncil yazarlarının yaptığı gibi, Hz. İsa'yı Dâvud aleyhisselâm'la irtibatlamak daha mantıklı olacaktır.

II

Beklenen Peygamberin Vasıfları- Mûsâ Gibi Bir Peygamber

Tesniye Kitabı'nda Hz. Mûsâ (a.s.)'nın şöyle dediği nakledilmiştir: "Ve Rab bana dedi: Onlar söylediklerinde isâbet ettiler. Onlar için (erkek) kardeşleri arasından *senin gibi* (like unto thee) bir peygamber çıkaracağım; ve sözlerimi onun ağzına koyacağım, ve o kendisine emredeceğim herşeyi onlara söyleyecek." (Tesniye/18:17-18).³⁷

Bu gaybî haber üç önemli unsuru içermektedir: İsrâiloğullarının "kardeşleri" arasından bir peygamber gelecek; bu peygamber "Mûsâ gibi" olacak; Rab kendi sözlerini bu peygamberin ağzına koyacak.

Şimdi bu unsurların herbirine yakından bakalım:

a) İsrâiloğullarının Kardeşleri Arasından (Çıkacak) Bir Peygamber

Bu sözler, söylendikleri sırada İsrâiloğullarına yöneltildi.

İsrâiloğulları (yani İbrâhim'in, ikinci oğlu İshak'dan gelen çocukları)nın en ziyâde zikre değer "kardeşleri", İsmâiloğulları (yani İbrâhim'in, ilk oğlu İsmâil'den gelen çocukları)dır.

Hebrew Dictionary of the Bible'a göre "Brethern" (kardeşler): "İsrâiloğullarının yakın erkek akrabaları olarak telakkî edilen kabîlelerden herhangi bir grubun simgesi" dir.

Tevrat, İsrâiloğullarından, "İsmâiloğullarının kardeşleri" olarak bahseder. (örneğin; Tekvin/16:12 ve 25:18).

b) Mûsâ Gibi Bir Peygamber

Kimi zaman Hz. Mûsâ'ya benzeyen peygamberin Hz. İsâ olduğu ileri sürülür. Her ikisi de İsrâiloğlu ve mânevî öğretmen olduğu için. Bu haber sâhiden de Hz. İsâ hakkında mıdır?

Başta, Hz. İsâ'nın kendisi bir İsrâiloğlu olup İsrâiloğullarının "kardeşlerinden" değildir. Sadece bu gerçek bile, bu özel haberin Hz. İsâ'nın gelişi hakkında değil de, "Mûsâ'ya benzeyen" başka bir peygamber

³⁷ Rasullerin İşleri Kitabı 13:22-23'de St. Paul'un bu haberi, Hz. İsâ'nın ne İsmâil (Jesse) oğullarından ne de İsrâiloğullarının "kardeşleri"nden olmadığı, bizzat İsrâiloğlu olduğuna işaret ettiği şeklinde yorumlamadaki gayretine dikkat buyurun. (Rasullerin İşleri'nde ise Yesse oğlu Dâvud'un zürriyetinden İsâ'nın kurtarıcı olarak İsrâil'e çıkarılacağı söylenmektedir. Terc. eden)

hakkında olduğunu göstermeye kâfidir. Bu peygamber, Hz. Muhammed (s.a.v.)'den başkası olmasa gerektir.

Aşağıda Hz. Mûsâ, Hz. Muhammed ve Hz. İsâ'nın bazı önemli karakteristikleri arasında, Mûsâ'dan sonra gelmiş olan "o peygamberin" kimliğini aydınlatabilecek bir mukâyese yapılmıştır:

<u>Mukâyese alanı</u>	<u>Hz. Mûsâ</u>	<u>Hz. Muhammed</u>	<u>Hz. İsâ</u>
<i>Doğum</i>	<i>Olağan</i>	<i>Olağan</i>	<i>Olağan dışı</i>
<i>Âile hayâtı</i>	<i>Evli, çocukları var</i>	<i>Evli, çocukları var</i>	<i>Evli ya da çocuk sâhibi değil</i>
<i>Ölüm</i>	<i>Olağan</i>	<i>Olağan</i>	<i>Olağan dışı</i>
<i>Meslek</i>	<i>Peygamber, devletadamı</i>	<i>Peygamber, devletadamı</i>	<i>Peygamber</i>
<i>Mecbûrî göç</i>	<i>Medyen'e</i>	<i>Medîne'ye</i>	<i>Yok</i>
<i>Düşmanla karşılaşma</i>	<i>Yakın tâkip</i>	<i>Yakın tâkip ve savaş</i>	<i>Çatışmaya benzer birşey yok</i>
<i>Çatışma sonuçları</i>	<i>Mânevî, fiziksel zafer</i>	<i>Mânevî, fiziksel zafer</i>	<i>Mânevî zafer</i>
<i>Vahyin yazılılığı</i>	<i>Kendi hayâtında (Tora)</i>	<i>Kendi hayâtında (Kur'an)</i>	<i>Kendisinden sonra</i>
<i>Öğretilerin mâhiyeti</i>	<i>Mânevî, hukûkî</i>	<i>Mânevî, hukûkî</i>	<i>Ekseriyetle mânevî</i>
<i>Lîderliğinin kabûlü (halkı tarafından)</i>	<i>Reddedildi, sonra kabul edildi</i>	<i>Reddedildi, sonra kabul edildi</i>	<i>Reddedildi (çoğu İsrâîlî tarafından)</i>

KİTÂB-I MUKADDES'TE HZ. MUHAMMED (S.A.V.)

Tablo son derece açıktır. Sâdece Hz. Mûsâ ve Hz. Muhammed (s.a.v.)'in pekçok yönden birbirinin aynı olduklarını değil, aynı zamanda Hz. İsâ'nın bu özel habere uygun olmadığını göstermektedir. Sebebler şunlardır:

Hz. İsâ'nın doğumu olağandışı idi. Hristiyan ve İslâm inançlarına göre o, Bâkire Meryem'den mucizevî olarak doğdu. Hz. Mûsâ ve Hz. Muhammed (s.a.v.) ise tabîî şekilde doğdular.

Hz. Mûsâ da Hz. Muhammed de evlenip çocuk sahibi oldular. Hz. İsâ hakkında ise, evliliğine ve çocukluğuna dâir herhangi bir kayıt yoktur.

Hz. Mûsâ ve Hz. Muhammed (s.a.v.) tabîî nedenlerle öldüler ve toprağa verildiler. Hz. İsâ'nın yeryüzündeki vazîfesinin bitişi ise alışılmadık şekilde oldu; Hristiyan inancına göre çarmıha gerildi, İslâm inancına göre çarmıha gerilmeksizin göklere yükseltildi.

Hz. Mûsâ ile Hz. Muhammed'in ikisi de alışılmış anlamda sâdece peygamber ve mânevî öğretmen değil, aynı zamanda kendi inanç esaslarına dayalı bir "devlet" kurmanın misyona dahil olduğu birer "devlet başkanı" idiler. Böylesi bir fısat Hz. İsâ'ya verilmedi.

Hz. Mûsâ Mısır'ı, kendisini öldürme planını haber aldığı için terketti ve, *Jethro* tarafından karşılanıp emniyet altına alındığı *Medyen*'e gitti. Hz. Muhammed'de aynı şekilde öldürülme planını haber alarak Mekke'yi terketti ve sonradan *el-Medine* diye adlandırılan *Yesrib*'e gitti. Benzer bir hâdise, ne gençliğinde ne de peygamber olarak görevine başladıktan sonra Hz. İsâ hakkında kaydedilmiştir.

Hz. Mûsâ, kendisini ve tâbîlerini yok etmek için arayan düşmanlarıyla *Pharaoh*'un ordusuyla "yakın takip" şeklinde karşılaştı. Hz. Muhammed (s.a.v.) ise, kendisini ve ashâbını yok etmek için arayan düşmanları (müşrik Araplar) ile pekçok savaşta karşı karşıya geldi. Böyle bir çatışma Hz. İsâ hakkında rivâyet edilmemiştir. Gerçekten de Hz. İsâ'nın, yakalandığı vakit kendisini korumak için davranan Simon Peter'a, kılıcını kınına sokmasını emrettiği nakledilmiştir.³⁸

Hz. Mûsâ'nın düşmanlarıyla mücâdelesini, askerî ve mânevî gâlibiyetle sona erdi. Düşmanları suda boğuldular; Hz. Mûsâ ve ona tâbî olanlar kurtarıldılar. Hz. Muhammed (s.a.v.)'in düşmanlarıyla mücâdelesini, onlara karşı askerî ve mânevî açıdan kesin zaferle sonuçlandı. O ve ashâbı

³⁸ Hz. İsâ'nın fiilen olmasa da sözle savaş ve kılıçtan bahsettiğine rastlamaktayız. Bkz. Matta/10:34; Markos/12:1-9; Luka/19:17 ve 20/9-16; Korintoslulara I/15:25. (Terc. eden)

Mekke'ye; kendisine suikast tertiplenen merkeze yeniden girdiler. Onun doğruluk ve âlicenaplığından etkilenerek, önceki düşmanlarının büyük çoğunluğu müslümanlığı seçtiler ve onun gönüllü yardımcıları arasına girdiler. Hz. İsâ'nın düşmanları karşısındaki başarısı, onlara karşı aynı anda doğrudan askerî zafer içermeyen sâdece mânevî bir gâlibiyet idi.

Hz. Mûsâ'ya vahyedilen inanç esasları, o hayattayken yazılı şekilde mevcuttu. Hz. Muhammed (s.a.v.)'e vahyedilen Kur'an, onun hayâtında ve nezâreti altında tamâmen yazıldı. Hz. İsâ'nın inanç esasları ise kendi hayâtında yazıya geçirilmedi. En eski İncil bile ondan yıllar sonra yazıldı.

Hz. İbrâhîm'in soyundan gelen diğer peygamberlerin aksine Hz. Mûsâ ve Hz. Muhammed'e indirilen vahiy, mânevî ve ahlâkî unsurlara ilâveten geniş hukuk kurallarını içermekteydi. Hz. İsâ'nın öğrettiği esaslar ise hemen bütünüyle mânevî idi. Hakîkaten de Hz. İsâ ne yeni bir şeriat getirdiğini iddiâ etti, ne de mevcut Eski Ahit hukukunu yürürlükten kaldırdı. O sâdece, kendi zamânında ölü hâle sokulan ve bazen yapmacık şekilcilige çevrilen şeriat kavramına mânevî ve insânî bir üslup kattı. Hz. İsâ'nın; "Sanmayın ki ben şeriatî yahut peygamberleri yıkmaya geldim; ben yıkmaya değil tamamlamaya geldim." dediği nakledilmiştir.³⁹

İlk direnç ve şüpheden sonra Hz. Mûsâ, (altın buzağıya tapmak gibi bazı sapmalar olsa da) kavmi tarafından hayatta iken bir peygamber ve önder olarak kabul edildi. Yine ilk direniş sonrası Hz. Muhammed (s.a.v.), kendi hayatta iken bir peygamber ve lider olarak coşkuyla kabul edildi. Hz. İsâ ise, birkaç havârî müstesna, kavmi (İsrâiloğulları) tarafından sonuna kadar reddedildi.

Şu halde "Mûsâ'ya benzeyen peygamber" kimdi?!

c) Rabbin, Kendi Sözlerini Ağzına Koyacağı Bir Peygamber

Genel olarak söylemek gerekirse bu tarif, Allah'ın mesajını insanlığa tebliğ eden her Allah elçisine uyabilir. Bu mesaj, Hz. Mûsâ'nın yanındaki mahfazada bulunduğu inanılan "yazılı tabletler" şeklinde gelebilirse de, yukarıda geçen Tevrat âyetinin sarîh ifâdesi Hz. Muhammed tarafından alınan vahiy modelinin çok canlı bir tasvîridir. Melek Cebrâîl gelir ve Kur'an'ın belli kısımlarını ona dikte eder, daha sonra Hz. Muhammed tarafından duymuş olduğu şekilde aynen ezberden okunurdu. Hz. Muhammed (s.a.v.)'in kendi düşüncesi, telaffuz ettiği şeye hiçbir şekilde karışmamıştır. Allah'ın kelâmı (Kur'an), Kur'an'ın bizzat tanımladığı üzere

³⁹ Matta/5:17.

KİTÂB-I MUKADDES'TE HZ. MUHAMMED (S.A.V.)

"onun ağzına konulmuş"tur: "O (Muhammed) kendi arzusundan konuşmaz, o (konuşma) kendisine gönderilen vahiyden başkası değildir." (Necm/3-4)

Kur'an'daki pekçok âyet Hz. Muhammed (s.a.v.)'e, "Kul" (söyle), "Zekkir" (hatırlat), "Nebbi" (haber ver) gibi sîgalarla emir yöneltir. Kur'an'ın diğer bazı âyetleri "ve kâle Rabbüküm" (ve Rabbiniz dedi ki) gibi ifâdelerle başlar. Yine bazı âyetlerde de "ve yes'elûneke.... kul" (ve sana soruyorlar yâ Muhammed... söyle) denilir.

Yukarıdaki analiz sâdece Tesniye/18:18'e uymakla kalmayıp, müteâkip âyetlerle de uyuyor. Meselâ Tesniye/18:19 şöyle diyor: "Ve vukû bulacak ki, benim adıyla söyleyeceği sözlerime her kim kulak vermezse, Ben onu ondan isteyeceğim."

Kur'an'ın 114 sûresinden 113'ünün *Bismillâhirrahmânirrahîm* (Çok lütüfkâr ve çok merhametli Allah'ın adıyla) ile başladığını kaydetmek gerekir. Hz. Muhammed (s.a.v.)'e vahyedilen ilk Kur'an âyeti şöyle der:

"Yaratan Rabbinin adıyla oku..." (Alak/1)

Hiz. Muhammed (s.a.v.)'in getirdiği esaslara (teachings) riâyet ederek, günlük hayatlarındaki hemen her işe bu "bismillâhirrahmânirrahîm" formülüyle başlayan başka bir inananlar topluluğu yoktur. Burada kaydedilmelidir ki Arapça Allah lâfzı sâdece God'ın Arapça karşılığı değil, aynı zamanda Rabb'in özel ismidir. "Allah'ın adıyla= *In the name of Allah*" demek, "O benim adıyla söyleyecek..." şeklindeki haberin (Tesniye/18:19) gerçekleşmesi bakımından, "Rabb'in adıyla= *In the name of God*" ya da "Baba'nın adıyla= *In the name of the Father*" gibi diğer yaygın ifâdelerden daha açıktır.

Bu noktada muhtemel bir soru şudur: Fîilen herhangi bir kimse "Allah'ın adıyla" demeye cür'et edebileceğine göre; hangi kriter Allah'ın gerçek bir peygamberi ve elçisi ile, "Allah'ın adıyla" demeye kalkışabilecek diğer sahte peygamberleri birbirinden ayırdetmeye yarayacaktır?

Bu soruya, Tesniye Kitabı'nın 18. bâbının sonundaki âyetlerde net biçimde cevap verilmiştir:

"Ve eğer sen yüreğinden, Rabb'in söylemediği sözü nasıl bilelim? dersin; bir peygamber Rabb'in adıyla söylediği zaman, o şey olmaz ve vukûa gelmezse Rabb'in söylemediği şey odur, fakat peygamber onu küstahlıkla söylemiştir; ondan korkmayacaksın." (Tesniye/18:21-22).

Hız. Muhammed (s.a.v.) tarafından verilen bir tek haberin bile en ufak ölçüde yanlış çıkmadığı bir gerçektir. Kendi zamânında, yakın geleceğe dâir verdiği her haber kesinlikle vukû bulmuştur. Örnekleri şunlardır:

a) Müslümanların zamanın iki süper gücü olan İran ve Bizans İmparatorluklarını yenecekleri haberi⁴⁰. Bu haber verildiğinde müslümanlar o kadar az sayıda ve güçsüzdüler ki, onların yalnız fiziksel olarak hayatta kalmalarını kâhânet etmek bile fazlaca ümit verici görünürdü.

b) (Putiferest arapların kendisini öldürmek için suikast tertip etmelerinden sonra Medine'ye yaptığı gecikmeli seyahati sırasında Hz. Muhammed'i iz kalsın öldürecek olan) *Sürâka*'nın müslüman olacağı, Fars İmparatorluğu'nu yenen İslâm ordusuna katılacağı, Kisrâ'nın tâcını bilfiil elde edip onu kendi başına koyacağı haberi.⁴¹ Bu haber, söylendiği vakit fiilen imkânsız gibi görünmekle kalmadı, onun gerçekleşmesi sanki Hz. Peygamber ölmünden yıllar sonra meydana gelen olay sahnesine bizzat bakıyormuş gibi son derece kusursuz ve tam oldu. *Sürâka*'nın müslüman olması, İran fethinde bulunacak kadar uzun yaşaması, müslümanların gâlip gelmeleri ve *Sürâka*'nın Kisrâ'nın tâcına ulaşip onu bilfiil takması, küçük bir ihtimalle *tesadüfî* olarak kabul edilebilir. Hz. Peygamber tarafından en küçük detayına kadar tasvîr edilen böylesi pekçok haberin ortaya çıkmasında şüphesiz şansın/tesadüfün yeri olamaz. Böyle her defa ve her

⁴⁰ Bu konuda farklı birkaç gaybî hadis bulunmaktadır. Beyhakî'nin *Delâilü'n-Nübüvve*'de Câbir b. Semüre'den tale ettiğiğine göre Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur: "Mü'minlerden bir topluluk, Kisrâ'nın beyaz kasrındaki hazineleri ele geçirecektir.". Gerçekten de Kisrânın sarayının bulunduğu *Medâin* şehri, İ. Erefin 20. yılında Sa'd b. Ebî Vakkâs öncülüğünde fethedilmiştir. İbn Hıbbân'ın *Utbe b. Ebî Vakkâs* ulaşan isnadla zikrettiği bir başka hadîste ise şu ifadeler yer almaktadır: "...Fâris'le cenk edersiniz; Allah size oranın kapılarını açar, Rûm (Bizans) ile gazâ edersiniz; Allah size orayı da açar...". Buhârî'nin *Sahîh*'inde yer alan, Irak ve Yemen'le birlikte *Şam'ın da* fethedileceğini belirten hadis, aynı zamanda Bizans Fethini haber vermiş olmaktadır. Ayrıca yine *Sahîh*'de rivâyet edilen ve müslümanların Kisrâ ile Kayser'in hazinelerini Allah yolunda infâk edeceklerini haber veren hadis, hem İran hem de Bizans İmparatorluklarının fethine işâret etmiş olmaktadır ki, bu fetihler ilk üç halîfe zamanında tamamlanmıştır. Ayrıntılı bilgi için bkz: en-Nedevî, Muhammed Veliyyullah Abdu'r-Rahmân *Nübüâtü'r-Rasûl mâ Tehakkaka minhâ ve mâ Yetehakkak*, Mısır 1991, s.57-58; 149-155. (Terc. eden)

⁴¹ Bahsedilen sahîhî, hicri 24'de velâet eden *Sürâka* b. Mâlik b. Cû'şum el-Kinânî'dir. Süfyân b. Uyeyne'nin rivâyet ettiğine göre Hz. Peygamber (s.a.v.) bir defasında *Sürâka*'ya şöyle der: "Kisrâ'nın iki bileziğini, kemeri ve tâcını taktığında nasıl da olursun?". İran Fethini müteâkip Hz. Ömer'e Kisrâ'nın iki bileziği, kemeri ve tâcını getirildiğinde *Sürâka*'yı çağırarak ikisini ona giydirir. Ardından *Sürâka*'dan ellerini kaldırmasını ve şöyle demesini ister: "Allâhü Ekber; 'Ben insanların Rabbim' diyen Kisrâ b. Hüzmüz'den onları alıp Müdlic oğullarımdan a'râbî *Sürâka*'ya giydiren Allah'a hamdolsun.". Bkz. İbnü'l-Esir, İzzü'd-Dîn, *Üsdü'l-Gâbe fi Ma'rifeti's-Sahâbe*, Kahire 1970, II/332; İbn Abdü'l-Berr, *el-İstîâb fi Ma'rifeti'l-Ashâb*, Kahire, tarihsiz, II/581; es-Safedî, Halil b. Aybek, *el-Vâfi bi'l-Vefyâ* Wiesbaden 1979, XIV/130. (Terc. eden)

zaman %100 kesinlik, Tesniye/18:21-22'de şart koşulan kritere uyan gerçek ve hakîkî bir peygamberden başkasından sâdir olamaz.

III

"O Peygamber" in Diğer Vasıfları

Hz. Peygamber (s.a.v.)'in aynı derecede ilginç ve çok açık bir tarifi de İşaya Kitabı'nın 42. bâbında bulunmaktadır. Bu özelliklerin bazılarını gözden geçirelim:

a) Rabb'in canının (rûhunun) kendisinden râzı olduğu bu kimse, Rabb'in *kulu* (İşaya:42/1), O'nun *seçmesi* (42/1) ve O'nun *elçisi* (42/19) olarak tesmiye edilmiştir.

Bu ünvanların Arapça'ya çevirisi **Abdühû ve Rasûlühü'l-Mustafâdır**. Elbetteki peygamberlerin tümü kuldur, elçidir, ve Allah tarafından seçilmiştir. Ancak yine de, târihte her zaman ve her yerde bu özel ünvanlarla isimlendirilmiş Hz. Muhammed (s.a.v.) gibi hiçbir peygamber yoktur. İslâm cemaatine giren bir kişi tarafından okunan iman şehâdeti şudur:

"Şehâdet ederim ki Allah'tan başka ilâh yoktur, ve yine şehâdet ederim ki Muhammed O'nun kulu ve rasûlüdür."

Hakikatte aynı ibâre günde beş defa namazâ çağırırken (ezan), beş defa namaz başlamazdan hemen önce (ikâmet), dokuz kere en az zorunlu olan namazlar esnâsında, ve pekçok kez ilâve olarak kılınan nâfile namazlarda tekrar edilir. Hz. Muhammed'in kendi vazifesinden günümüze kadarki en yaygın ünvanı **Rasûlullah** (Allah elçisi)dır. Bu ismi ona Kur'an verir. Ömrü boyunca ashâbı tarafından ona böyle hitâbedilmiştir. Ciltler dolusu muazzam hadis koleksiyonları umûmiyetle: "Ben Allah Rasûlünü şöyle derken işittim...", "Allah Rasûlü şöyle söyledi veya cevap verdi..." şeklindeki kalıplarda rivâyet edilmiştir.

b) O, dünyada hakkı yerleştirenceye kadar zayıflamayacak ve cesâreti de kırılmayacaktır (İşaya:42/4), düşmanlarına gâlip gelecek (42/13), milletlere (Gentiles) hakkı-adâleti getirecektir. (42/1)

Hz. İsâ ile Hz. Muhammed (s.a.v.)'in misyon ve hayatları kıyaslandığında kolayca aydınlanacaktır ki; Hz. İsâ İsrâiloğullarının kendisini reddetmeleri karşısında nasıl hayal kırıklığına uğradığını birden fazla münâsebetle ifâde etmiştir. Hz. İsâ (bütün peygamberlerin müşterek başarısı olan manevî gâlibiyet bir tarafa) düşmanlarını mağlub edecek kadar uzun süre de yaşamamıştır.

Diğer yandan biz, vazîfesinin en tehlikeli anlarında bile Hz. Muhammed (s.a.v.)'in cesâretinin kırıldığına dâir herhangi bir ize rastlamıyoruz. Bir yıl içinde desteği ve sevgili eşi Hz. Hatice, başarılı evliliğin 25. senesinde vefât etti; kendisini müşrik Arapların şerrinden korumada yardımcı olan amcası Ebû Tâlib de öldü. Bu iki felâket, tâbîlerinin zulüm ve işkence gören yalnızca küçük bir grup teşkil etmeleri gerçeğiyle birleşti. Böylesi üzücü şartlar altında Hz. Muhammed (s.a.v.), *Taif* şehrine insanları İslâm'a dâvete ve şirke karşı mücâdelesinde destek aramaya gitti. Reddedildi, alay edildi ve kanı akıncaya dek taşlandı. Bütün bunlara rağmen, *İşaya*'nın tabirini kullanırsak, onun cesâreti asla kırılmadı. Ağzından çıkan söz şuydu: "Ya Rabbi! Kavmimi affet, onlar ne yaptıklarını bilmiyorlar.". Cebrâil (a.s.), şehirlerini yıkmak sûretiyle misilleme şansını kendisine teklif ettiğinde o, bu günahkâr insanların neslinden Allah'a ibâdet edecekler gelir umûduyla kabul etmedi; ve geldiler de.

Bu eziyetli mücâdeleden sonra Hz. Muhammed (s.a.v.) "düşmanlarına gâlip geldi", gerçekten "milletlere hakkı getiren" (özellikle İran ve Bizans İmp.) güçlü bir mü'minler topluluğu kurdu. Bu milletlerin bir kısmı bozguna uğrattılırken, çoğu İslâm'a girdi. Haddizâtında o, hakîkaten tüm dünyadaki "milletlere verilen bir ışık/nûr" idi. (42/7)⁴²

c) O, bağırmayacak, sesini ne yükseltecek ne de sokakta işittirecek. (İşaya:42/2)

Bu sâdece Hz. Muhammed (s.a.v.)'in belirgin bir vasfı ve edebinin nişânesi değil, aslında ona indirilen vahyin bir tecessümüydü. Kur'an'ın deyişiyle: "Yürüyüşünde mütevâzî ol, sesini alçalt. İşte seslerin en çirkini merkeplerin sesidir." (Lokman/19)

"Allah kötü sözün açıkça söylenmesini sevmez. Ancak haksızlığa uğrayan (dan olursa) başka." (Nisa/148)

d) "Adalar onun şerîatini bekleyecekler." (İşaya:42/4)

İşaya'nın zamanında verilen bu haberden sonra, tam ve geniş bir hukuk kuralıyla gelen yegâne peygamber Hz. Muhammed idi. Ona vahyedilen şerîat, dünyanın her köşesine; hatta birçok ücrâ adalara ve en uzak çöllere kadar yayıldı.

e) O, kör gözleri açsın, mahpusları zindandan karanlıkta oturanları hapisaneden çıkarsın diye gönderilecek. (İşaya:42/7)

⁴² Kur'an-ı Kerim, Hz. Peygamberle birlikte Nûr'un (Kur'an'ın) indirildiğini A'râf Sûresi 157. âyette; ...ve'ttebeu'n-nûra'llezi meahû diyerek haber vermektedir. (Terc. eden)

KİTÂB-I MUKADDES'TE HZ. MUHAMMED (S.A.V.)

Hakka karşı çıkan ve Hz. Muhammed (s.a.v.)'le savaşanların çoğu, sonunda en dindar mü'minler arasına girdiler. Onların hakikate olan körlükleri tedâvî edildi. Dindışı bir hayâtın karanlığında yaşayanlar, Hz. Muhammed (s.a.v.)'in misyonuyla tamamlanan hakîkatin nûruna kavuştular.

Kur'an'ın, kendisini nûran mübînen (apaçık bir nûr=aydınlık) olarak tasvîr etmesinde (Nisa/174) şaşılacak bir şey yoktur. Kur'an'ı tasvîr ederken Allah Teâlâ Hz. Muhammed (s.a.v.)'e şöyle sesleniyor:

"(Bu Kur'an), Rab'lerinin izniyle insanları karanlığın derinliklerinden aydınlığa; kudreti yüce (Azîz) ve her övgüye lâyık (Hamîd) olan Allah'ın yoluna çıkarman için sana indirdiğimiz bir kitaptır." (İbrâhim/1)

f) Rabb'in izzet ve şerefi ondan başkasına verilmeyecektir. (İşaya:42/8)

Bir şahsın Allah'dan aldığı en büyük şeref, O'nun insanlığa elçisi olarak görevlendirilmek ve O'nun yüce vahyini almaktır. Bu, Hz. Muhammed (s.a.v.)'e sâdece verilmekle kalmadı, aynı zamanda ona *müstesnâ* şekilde Allah'ın en son elçisi ve peygamberi olarak verildi. Gerçekten de, Allah'ın izzeti (Kutsal kitapların vahyi), tüm peygamberlerin sonuncusu (Ahzâb/40) olduğu için Hz. Muhammed'den sonra başka hiçbir peygambere verilmedi ve verilmeyecektir. Zaten Hz. Muhammed'in gönderilişi ve Kur'an'ın ona vahyedilişi yaklaşık 1400 yıl önceydi. Ve hâlâ da biz, Hz. İbrâhim, Mûsâ, İsâ ve Muhammed gibi şahsiyetlerle kıyaslanacak şekilde büyük ve beşeriyet üzerinde tesirli bir *hakîkî* peygamberi duymuş değiliz. Kur'an'dan sonra insanlığı bu derece etkileyen başka bir kutsal kitaptan da habërimiz olmadı.

g) "Rabbe yeni bir ilâhî, ve yeryüzünün ucundan onun hamdini terennümi edin! (onu tesbih edin)" (İşaya:42/10)

Yeni bir ilâhî, İsrâilîoğullarının kitaplarındakinden başka bir dildeki yeni bir Kutsal Kitaba îmâ olabilir. Böyle bir yorum, (İsrâilîoğulları dahil) insanlara "başka lisanda" konuşacak olan birisinin çok açık olarak zikredilmesiyle (İşaya/28:11) uyumlu görünüyor.

Bu açıklama, "yeryüzünün ucundan" Rabb'in medhini anlatan yukarıdaki âyetin ikinci yarısına oldukça münâsib düşüyor. Biz bu haberi, sâdece İslâm sözkonusu olduğunda, şaşırtıcı kesimlikte gerçekleştirmiş buluyoruz. Dünyanın her ucunda, Allah'ın ve O'nun son elçisi Hz. Muhammed (s.a.v.)'in senâsı, yüz binler belki de milyonlarca cami minâresinden hergün beş kez terennüm edilmektedir. İlâveten, Allah'ın ve Hz. Muhammed'in milyonlarca mü'min tarafından sıklıkla övülmesi, günlük esaslar üzerine yapılır. O aynı zamanda, Hz. İbrâhim ile âilesinin ve Hz.

Muhammed ile âilesinin medhini içeren 5 vakit farz namazın da bir parçasıdır. Bu, *es-Salâtü'l-Ibrâhimiyye* diye bilinir.

Gelen bu zât Araplarla, özellikle de (Mekke ve civârında yerleşen) Hz. İsmâil'in soyuyla irtibatlıdır. *İşaya'nın* 42. bâbının 11. âyeti, "o peygamber" in kimliği hakkında kesinlikle hiçbir şüphe bırakmıyor:

h) "Çöl ve onun şehirleri, Kedar'ın oturduğu köyler seslerini yükseltsinler; kayalıkta oturanlar terennüm etsinler, dağların tepesinden bağırınsınlar." (İşaya:42/11)

Tekvin Kitabı'na göre *Kedar*, İsmâil'in ikinci oğluydu (Tekvin/25:13). Hz. İsmâil soyundan gelen en tanınmış peygamber Hz. Muhammeddir. Onun, liderleri ya da güç sâhibi insanlarca kandırılan (kendi kabîlesine mensup) düşmanları, en sonunda İslâm'ı kucakladılar ve İslâm tarafından kucaklandılar. Gerçekten de onların "seslerini yükseltmek", Rabb'in hamdini "terennüm etmek" ve "dağların tepesinden bağırmak" için nedenleri vardı. Bu muhtemelen şu nidâyâ işaretir:

"İşte Yârabbi senin emrine âmâdeyiz, sana ibâdete geldik (*Lebbeyk Allâhümme Lebbeyk...*). Senin şerikin de yoktur. Muhakkak ki hamd, nîmetler ve hâkimiyet senindir. Senin hiçbir şerikin yoktur."

Bu yakarış, yılda bir kez dünyanın her tarafından gelen yığınlarla müslüman tarafından Hacc'ın bir rüknü olarak *Arafat Dağı*'ndan yapılır.

İşaya'nın 42. bâbı gerçekten büyüleyicidir. O, asırlar sonra gelecek olan, Allah'ın kulu ve rasûlüne, gelişigüzel ya da muğlak bir atıf değildir. Bilâkis o, başka hiç kimseye değil sâdece Hz. Muhammed (s.a.v.)'e uyan etraflı bir portredir. Ancak herşeye rağmen sözkonusu bâb, bu profili İsmâil'in oğlu *Kedar*'a atfeder, ve Hz. Muhammed (s.a.v.) dışında Hz. İsmâil'in çocuklarından hiçbiri, bu tariflere uymaz.